

ЗГ А Д К А

На видання цієї книжки на руки Видавничого Комітету в Дітройт зложено слудуючі жертви: Я. Тимочко, В. Боровський, О. Перняк по \$15.00; О. Філяс, Т. Лата по \$10.00; В. Головчак, М. Присташ, С. Тимочко, Й. Навроцький, І. Торський, В. Лазечко, Т. Хруставка по \$5.00; П. Рипитовський \$1.00.

На бенекті, що відбувся в честь проф. Н. Григорієва в неділю, дня 4 грудня, 1938 року, зложено слудуючі жетрви: Іван Кузь \$10.00; В. Головчак, В. Лазечко по \$6.00; Іван Бек, О. Перняк, О. Кочкодан, Т. Лата, Лі Камерон (американець), П. Гардій, Ю. Салович, М. Салович В. Боровський, С. Тимочко, В. Довгань, О. Шкребало, М. Процьків, О. Філяс, В. Бартків, О. Боднарчук, О. Крайківський по \$5.00; І. Торський \$4.00; В. Колодій, М. Гринюх, Я. Тимочко по \$3.00; О. Чорнений, В. Пастернак, О. Кочіч (чех), М. Боровська, В. Мудрейко, С. Кочкодан, М. Качмарик А. Перняк, М. Бек по \$2.00; М. Гугелик, С. Корпан, І. Тимчак, М. Зелінський, С. Колберт, С. Кунька, М. Ковальчук, О. Королишин, Т. Королишин, С. Пимбаліст, А. Дулька, М. Павлюк, Р. Блазюк, А. Левчук, В. Мудар, М. Миськів, В. Микитюк, Н. Яблонський, П. Молдавель, І. Когут, В. Свидан, М. Евелов, В. Ришневецький, С. Ємчук, Т. Війтович, В. Лабунь, О. Свидан, К. Свидан, В. Амброзьяк, В. Онисько, В. Соболь, І. Сена, В. Василенко, М. Шарий, М. Макар, А. Онисько, М. Слабий, А. Микитюк, А. Королишин, М. Блазук по \$1.00; дрібними датками \$17.00.

Оцею дорогою Видавничий Комітет почувается до милого обовязку подякувати всім щирим жертводавцям, завдяки жертвам яких ця книжка побачила світ.

ВИДАВНИЧИЙ КОМІТЕТ.

I—СУЧАСНЕ МІЖНАРОДНЕ СТАНОВИЩЕ

В семидесятих-восьмидесятих роках минулого століття закінчилося розбирання вільних просторів світу модерними державами. З того часу загострилася їх імперіалістична конкуренція. В боротьбі за гегемонію над старим континентом (Європою, Азією й Африкою) висунулися наперед три велетні—Англія, Німеччина й Росія. Світова війна мала розв'язати їх спір. Англія поєдналася з Росією й Францією. Німеччина була переможена, але й Росія впала від внутрішніх потрясень. Виграла Англія з Францією. Вони й продиктували Версальський мир. Захоплені перемогою, не виконали обіцянок, оповіщених в час війни; перегнули імперіалістичну палицю в свій бік. Почалося економічне свавільство переможців, хаос і руїна світового господарства. Тому допомогла комуністична екстрема в російській революції.

Ні світова війна, ні Версальський мир, ні революції в Росії, Австрії й Німеччині не принесли людству того задоволення його життьових потреб; якого від них чекалося. Особливо поневоленим народам і верствам.

Імперіалістичний егоїзм переможців у світовій війні (Англії, Франції) не лише озлобив переможених (Німеччину, Мадярщину), а й відопхнув од себе деяких союзників (Італію, Японію).

Свавільство й насильство переможців у революціях загострило боротьбу супроти тих поневолених народів і верств. В російській революції перемогли комуністи-централісти. Супроти них стали поневолені народи (український, білоруський і т. д.) й демократичні верстви працюючих. В західній Європі перемогли капіталісти та національно-капіталістичні новотвори—фашисти й нацисти. Супроти них стали також демократичні працюючі маси.

Внаслідок цього всього відновилася стара боротьба держав за гегемонію в старому світі, а поневолених народів і верств за їх визволення.

В міждержавній боротьбі наперед знов висунулися три імперіалістичні велетні—Англія, Німеччина й Росія. Своєї імперіалізму вони прикрашають трьома різними ідеологіями—демократії, фашизму-нацизму й комунізму. Навколо цих велетнів та їх ідеологій і скупчився весь

світ. Ріжні дѣржави, народи й верстви, залежно від своїх обставин, сили та інтересів пристосовують свою поведінку до того чи іншого велетня або намагаються утримати нейтралітет.

Велетні ж в першу чергу старалися підтягти собі найбільше союзників. Найголовніше завдання кожного — перетягти на свій бік одного з трьох велетнів.

Географічне положення Німеччини (між Англією й Росією) та відсутність території, якою би могли поділитися у випадку перемоги Англія й Росія, створили для неї найвигіднішу позицію. Фактично дали їй змогу вибрати, з ким іти, а кого ділити.

До Мюнхенської конференції Німеччина вдавала, що хоче йти з Англією. Страхала весь світ російським комунізмом. Після ж Мюнхену робила такі річі, які Англії зовсім не до смаку. Відмовилась від морської угоди, зажадала повороту колоній, повела таємні переговори з Росією і врешті підписала з нею пакт торгівлі й ненападу.

Сторонньому глядачеві давно видко (про це ми писали вже не раз), що Німеччині вигідніше йти з Росією, ніж з Англією. Союз з Англією дає їй лише вільну руку на сході, який треба завойовувати з ризиком неуспіху, і назавше усуває Німеччину від розвитку на морях та в заокеанських країнах, що цілком погребєє німецькі мрії хоч би про рівенство з Англією. Догода ж з Росією обіцяє Німеччині мирне здобуття російських ринків сировини й збуту від Балтику до Пацифіку а по розгромі Англії — не лише поворот колоній, вільні шляхи й розвиток на морях, а й гегемонію над старим континентом, бо Росія, не маючи вільного й безпосереднього доступу до торгових окіянських шляхів, ніколи першою державою хоч би старого світу бути не може.

До німецько-російської догоди гнали й державні інтереси Росії: догода з Англією мало що Росії обіцяла, бо відділити щось від обскубаной вже Німеччини майже неможливо; догода ж з Німеччиною розкриває перед Росією, привабливі перспективи розподілу Англії й поширення російських впливів у Азії.

Історична традиція німецько-російських відносин так само гнала їх до порозуміння. Після Петра I, більше 200 літ, московські царі дружилися тільки з німкенями, які приводили з собою для культурного піднесення Москов-

щини своїх професорів, промисловців, купців, адміністраторів, генералів і т. п. Перед світовою війною не лише царський двір, а й провідні посади в адміністрації, війську, промислі, торгівлі обсажені були німцями. Найбільш авторитетною та росповсюдженою граматикою московської мови була граматика, складена німцем проф. Гротом. Винищуючи українську небезпеку, московські царі за порадою австро-німецьких цісарів Йосипа I та Йосипа II, протягом століть переселяли українських козаків і селян на північ та в Сибір, а землі їх віддавали німецьким колоністам. Перед світовою війною на найкращих українських землях, на низу Дніпра, сиділо вже поверх 150 німецьких колоній, в яких було поверх 500,000 німців, які посідали коло 10 мільонів гектарів землі. В Херсонському повіті, наприклад, німці посідали поверх 300,000 десятин, а українці лише коло 100,000 десятин. Губернатором Херсонської губернії був німець Каульбарс, який 1910 року одного й того самого дня заборонив єдине на Херсонську губернію українське товариство "Просвіта" в Одесі і дозволив німецьке товариство "Тевтонія Евксина" (Чорноморська Німеччина). Німеччина підносила Росію культурно, а Росія збогачувала Німеччину.

Творці німецької імперії—Фридрих Великий та Бісмарк—в своїх заповідях написали, що Німеччина буде щасливо розвиватися, доки буде в дружбі з Росією.

Багато визначних німецьких і московських політиків уважали німецько-російську війну нещастям для обох. Тому то клич большевиків 1917 року про мир з Німеччиною найшов признання широких народніх мас. Світський Союз з Німеччиною Гінденбурга опірався не на хвиливі політичній комбінації, а на тривкій історичній традиції й культурно-економічних інтересах обох держав.

Серед багатьох німців поширена думка, що війна з Росією принесла тільки нещастя Німеччині—зруйнувала імперію. Так само й серед московських політиків чимало є тих, які думають, що російську імперію зруйнувала війна з Німеччиною в оборону чужих Росії англійсько-французьких інтересів. Війна, мовляв, довела до народнього неспокою, а коли цар хотів помириться з Німеччиною, Англія допомогла викликати революцію, яка повалила Росію. Зроблені, мовляв, помилки треба направи-ти.

На перешкоді до німецько-російського порозуміння були не мов би то ідеологічні розходження. Однак фактично в останній час обидва режими—Німеччини й Росії—стали майже однакові: диктатура осіб. Гітлер вів пропаганду проти комунізму, але не Росії. Сталін в останні часи жадного комунізму не насаджує. Тільки московсько-совітський націоналізм.

Большевицька Росія, ставши на ґрунт диктатури, обернулася в типову імперіялістичну державу. Погромивши демократичні сили власного народу, збройною навалюю знищила демократичні республіки України, Білоруси, Грузії та інші.

Комуністична влада, зруйнувавши господарство, провівши все, що було придбано за попередніх режимів; збіднивши народ і не маючи здібности сама власними силами відновити нормальне виробництво й розвиток господарського добробуту, щоб захиститися від народного невдоволення, почала шукати собі спільників поза межами СРСР, серед капіталістичних держав, у імперіялістів.

Спершу в Англії й Франції, а потім в Німеччині, бо показувалося, що спілка з демократичними державами не вигідна з двох причин: перш за все—хоч і не досконала там демократія, а все таки демократія, яка розкладатиме большевицьких компідданих; а друге—жадних імперіялістичних вигід спілка з Англією й Францією Росії не дасть, бо навіть розбивши Німеччину, нема чого від неї взяти.

Тому большевики пішли з Німеччиною.

Одклали в архів комунізм, заперли під три замки III Інтернаціонал, скасували “українізацію”, почистилися від “жидівського засилля”, виплекали московський націоналізм і стали вже “цілком порядними імперіялістами”, які мало чим відрізняються від німецьких імперіялістів.

Оповістивши себе спадкоємцями царів і збанкрутававши з комунізмом, большевики мусіли йти в науку до історичного вчителя Росії—німця.

Щоб не згинуть з голоду або від бунту голодних і роздратованих поневолених народів у ізолюванім СРСР, Сталін почав “рубати вікно в Європу.”

До історичного спільника імперіялістичної Росії—

Німеччини. Покинув шлях К. Маркса й В. Леніна, а став на шлях Петра І.

Спадкочемці царів обнялися зі спадкочемцями царів.

Комунізм скапітулював, а нацизм з приємністю прийняв це до відома. Величезні простори СРСР—шостої частини світу, від Балтику до Пацифіку—стали бездонним ринком дешевої сировини й вигідного збуту індустриальних виробів для Німеччини.

З обох боків, відповідальними устами не раз заявлялося, що відносини між державами установаються не на основі того, які в них ідеології, а які їх життєві інтереси. Життєві ж інтереси Німеччини й Росії ближчі, ніж Росії й Англії або Німеччини й Англії. Грунт для солідарності між Німеччиною й Росією більший, ніж для солідарності Росії з Англією. Тому Росія пішла з Німеччиною, а не з Англією.

В який би бік СРСР Росія не пішла, довго не встоїть. Невдоволення поневолених народів та широких суспільних верств московського народу зробить її нездатною до ведення зовнішньої війни: швидко розпадеться від вибуху внутрішніх сил.

Англійська політична думка не сконсолідована. В той час, як державні інтереси Англії вимагають негайної рішучої одсічі Німеччині, інтереси англійського капіталу, позиченого в попередні роки німецьким промисловцям, вимагають миру з Німеччиною. Подібне становище й на Далекім Сході. Державні інтереси вимагають одсічі Японії, а позичені Японії капітали стримують від того.

Німеччина, знаючи внутрішню несконсолідованість Англії, загрожує світові всякими несподіванками. Хоч найшвидше задовольнити свої бажання. Лякає всіх і вся. Що більше Англія уступає, то більше Німеччина жадає.

Росія, ослаблена в середині, боїться сама вступити в будь який збройний конфлікт, але не від того, щоби "буржуазні держави" (Англія й Франція) виточили собі трохи крові в боротьбі з фашисто-нацистами (Німеччиною й Італією).

Франція самостійної політики з багатьох причин вести не може. Іде за Англією. Італія грається з вогнем. Тримає "вісь" з Німеччиною, але що далі озиратися на боки.

В той час, як Англія наступає на нагнітки в Середземному морі, Німеччина просто сідає на шию на півночі. Тому, куди врешті піде Італія в рішучу хвилю, тяжко сказати. Не виключено, що зробить так, як і за світової війни: розпочне з "вісю", а потім її покине.

Тяжко сказати, як врешті укладуться сили в Європі і як розвяжеться многолітній трикутний бій за гегемонію. Ясно лише, що рішачою роллю відіграють в цьому Англія й Німеччина. Росія вже є в становищі підрядної сили. Партнера, а не ініціатора.

Найбільш правдоподібні комбінації такі:

1—німецько-російська угода, що вже гартується (особливо коштом Польщі) та війна цієї угоди з Англією, щоб поділити її, після чого першенство в світі перейшло би до Німеччини, бо Росія, не маючи океанійських пристанів, ніколи не змогла би конкурувати з Німеччиною;

2—війна англо-французького демократичного блоку з німецько-італійським диктаторським, в якій СДПА, Японія й СРСР займуть спочатку становища нейтралітету, а потім СДПА пристануть до англійського блоку, СРСР до німецького, а Японія гратиме на обидва боки.

Можливі й різні інші комбінації.

В підготовці до можливостей Німеччина покладається головним чином на власні сили. Англія ж горячково шукає "третьох рук." З різних причин: і не готова, і має різні плани, і не хоче витратити власних сил.

В шуканнях "третьох рук" останніми часами уперто звертала очі в бік СРСР та Польщі. Можливо з простого розрахунку: хоч мені не допоможуть, так нехай і з противником не стоять.

Для серйозних надій на СРСР чи Польщу не було жадних підстав.

Прилучення СРСР до Німеччини поділило світ на два виразних табори: демократії й диктатури. Це скріпить демократію, яку розкладали надії на союз із СРСР. Демократія од відходу СРСР нічого не втратила, а Німеччина не здобула.

СРСР не тільки не в силі комусь допомогти, але й сам ледво тримається. Боїться за свою єдність.

Не зважаючи на весь галас про “досягнення”, “перевищення Америки”, “могутність червоної армії”,— всі зовнішні об'єктивні ознаки свідчать про розклад СРСР та скріплення розбіжних сил, які женуть його до розпаду. Помимо того, що вже невідомо, хто кого й за що має “чистити”, бо сьогодні “вичищають” вчорашніх “чисті-їв”, а завтра будуть “чистити” сьоднішніх,— виразно видно загострення глибоких внутрішніх антагонізмів національних, релігійних, економічних, географічних, не кажучи вже про політичні. До того ж і зовнішні обставини витворюють сили, які женуть СРСР до розпаду. Культурний процес людства сьогодні з особливим притиском підкреслює індивідуалізацію осіб та народів. Світ живе змаганнями до індивідуалізації, а не колективізації народів.

Великі державні “піхурі”, як Австрія, Туреччина лопнули за часів світової війни, а решта на шляху до того, коли вчасно самі не поширять своєї децентралізації, як це робить Англія. Міжнародна боротьба загострюється. Питання “кого ділити” стоїть на черзі.

Руське суспільство розпорошене як ніколи. Сучасний режим ненавидить, а що робити, не знає. Не має єдиної позитивної ідеї, яка би вязала його до купи. Не має навіть символів своїх змагань: ні гимну, ні герба, ні прапору. Єдина ідея, яка вяже сьогодні все руське суспільство до купи—це ідея негативна: не допустити народи, поневолені СРСР, до їх визволення.

В цім питанні (поневолення інших) майже все московське суспільство одної думки з сучасною комуністичною владою. Та думкою про поневолення інших не можна об'єднувати. Без одної визвольної ідеї, яка об'єднувала би всі верстви суспільства, московське суспільство не об'єднується, а тільки розпорошується.

Деспотична традиція влади та кріпацька психологія суспільства не здібні до того, щоб “спускатися на гальмах”, як то робить Англія, а тому стихійно котяться до прірви. В цім їм помагає молоде покоління, особливо в Україні, яке ненавидить існуючу владу й не вірить старому поколінню.

Найбільшою ж силою, що жене СРСР до розпаду, є національно-визвольні рухи. Поневолені народи використають всяку нагоду, щоб спільно повалити свою вязницю.

Сучасний СРСР з природи своєї не міг захищати миру бо весь режим його побудований на засаді війни влади з населенням. Світська диктатура, як і всяке насильство, не скупчує населення, а розпорошує; жене не до миру, а до війни за свої права, за свободу. На випадок війни навіть руский народ в масі своїй не стане захищати існуючий режим, бо ніякий культурний народ не може заспокоїтися станом неволі, хоч би як йому інші доводили, що це корисно для нього самого й усього людства. Про користь, вигоду, щастя й свободу кожен народ сам для себе рішає.

Український народ гостро відчуває свою політичну неволю, господарський визиск та культурне упослідження. Боровся й бореться за поліпшення свого стану, визволення й державне усамостійнення. На нього орієнтуються й інші народи СРСР, як білоруський, грузинський та інші.

Дух більшості українських, білоруських, грузинських та навіть руских вояків буде рішучо проти існуючого режиму, бо населення СРСР не може відчувати супроти природи, тобто: бажати перемоги режимові, який його гнітить; не може віддавати свого життя за тих, хто позбавив його людського стану, знищив його демократичну державу, виморив голодом і порозстрілював його батьків, братів, дітей, рідних, приятелів та знайомих. Коли європейські консерватори, ліберали й соціялісти не вірять своїм комуністам, хоч ті ще не розстрілювали ні їх батьків, ні родичів, ні приятелів; не грабили їх, не тримали по в'язницях, не мучили голодом і тортурами,—то чому українські, білоруські, грузинські та навіть рускі нормальні люди мусять віддавати життя своє за національних, релігійних, класових, партійних, державних і інших гнобителів? Свідомість національного обов'язку оправдує втечу з армії ворожого уряду. Всі невдоволені елементи—національні, класові, релігійні, територіяльні, класові, партійні і т. д.—не лише на Україні, а по всьому СРСР використовують це право, щоб не ризикувати життям взагалі, а за своїх гнобителів тим більше. Навіть руский народ не буде боротися за режим комуністичної диктатури. Поки в СРСР панує безправство й насильство, злидні й господарський визиск, поки не лише реакціонери, а й ліберали, соціялісти та навіть

комуністи заповнюють в'язниці; поки під звуки інтернаціоналу й сплески новій конституції розстрілюються десятками колишні вожді й апостоли совітської влади,— ні одна нормально мисляча людина не може вірити в міць СРСР. Роспад СРСР при першій же зовнішній сутичці неминучий.

Мало надій викликає також Польща.

Затиснута між імперіялізми московський і німецький, Польща, замість шукати собі спільників між народами, яким ті самі імперіялізми загрожують, сама стала на імперіялістичний шлях супроти України, Білоруси й Литви. Тим себе ізолювала від можливих щирих союзників. Гра в великого пана посадила її на три стільці: німецький, московський та французький. А це знищило довіря до неї у всіх тих панів, з якими Польща хотіла бути за пані-брат: зо всіма товаришувати й нікому не давати рішучих зобов'язань. Союзи з Німеччиною, Росією, Німеччиною й Францією, Німеччиною й Італією викликали тривогу у всіх її союзників. З ким же вона в дійсності?

Суспільство польське й досі в масі реакційне, з шляхецькою клерикально-консервативною ідеологією. Польське селянство й робітництво не раді захищати існуючого режиму. Поневолені національності пам'ятають, що польський уряд зрікся навіть тих зобов'язань, які взяв супроти них на мировій конференції.

Питання про Вильно, "паціфікації" українців та погроми жилів постійно нервували європейських політиків різних таборів. Кому потрібно такого режиму?

Огляд історичного шляху Польщі (уступання на Заході дужче озброєним німцям, щоб пхатись на слабше озброєний славянський Схід) та аналіз сучасного положення (з Росією програє навіть в тому випадку, як їх союз переможе, бо совітські вояки не вийдуть з Польщі, а обернуть її в совітську республіку), показують, що Польща в дійсності змушена була або йти з Німеччиною або падати під її ударами.

Сама підкопала ґрунт під собою. Озлобила проти себе українців, білорусів, литвинів, чехів, словаків і т. п.

Замість стати проти німецької навали на Чехословаччину, використала нагоду, щоб загарбати Тешин і помогла мадярам захопити Карпатську Україну.

Німеччина проковтнула Чехію й Словаччину, підписала угоду з Росією й ударила на Польщу. Подякувала за те, що Польща в свій час, одвернувшись від Франції й Англії, підписала на 10 літ угоду з нею; помогла Гітлерові вирватись з кільця ізоляції, витвореного демократичними державами. Опинившись під ударами свого виплеканого "союзника", Польща кинулась шукати порятунку у тих, кого зрадила—Англії й Франції.

Англія й Франція, хоч і озлоблені на Польщу за попередню зраду, усвідомляючи, що справа йде не про саму Польщу, а про гегемонію Німеччини в Європі, а може й у всьому світі, тобто: і про їхню долю—стали на поміч Польщі.

Не тому, що симпатизували їй, а тому, що Гітлер, скріпившись на Сході, вдарив би на Захід. Отже: захищають себе. Європейська війна розпочалась. Розгортається в світову.

Що має в цей критичний час робити український нарід? Куди, за чим і з ким іти?

Зміст і напрям сучасної української незалежної міжнародної політики устанавляється:

- 1) сучасним політичним, господарським та культурним станом українського народу;
- 2) українськими політичними традиціями;
- 3) географічним положенням України та її культурно-історичними властивостями й здібностями;
- 4) життєвими потребами українського народу; та
- 5) його боевими силами й здібностями.

Це політика своерідна й самостійна.

II—ПРИЧИНИ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО ВИЗВОЛЬНОГО РУХУ

1—**Бездержавність.**—Сорокапятимільоновий нарід не має своєї держави. Розділений між 5-ма державами: СРСР, Польщею, Румунією та Мадярщиною. В XX столітті залишається народом-рабом.

В СРСР частина українських земель (452,000 кв. клм.), хоча й виділена в окрему Українську Радянську Соціалістичну Республіку, але фактично жадної державної самоправи не має. Підлягає цілком Московщині. Хоча після параграфу 4 совітської конституції УРСР має право виділитися з СРСР, але параграф 6 вже каже, що таке виділення можливе лише за згодою всіх інших республік СРСР; тобто: й за згодою Московщини, яка люто карає всякі розмови про відділення України.

Влада УРСР цілком підлягає центральній владі СРСР, якою фактично єсть влада Московщини—РСФСР, що складається переважно з москалів. В Раді Національностей СРСР для України, яка має 35 мільонів населення, дано лише 36 місць, тобто: 1 депутат на 1 мільон населення, а для Азербейджану, що має лише 3 мільони населення, дано 47 місць; для Грузії, що має теж лише коло 3 мільонів населення—52 місць, а Російська Федеративна Радянська Соціалістична Республіка, тобто: Московщина на 105 мільонів населення аж 212 місць; тобто: на 1 мільон населення 2 депутати.

Верхове керування майже всіма справами УРСР після конституції належиться народнім комісарам СРСР. УРСР має свої комісаріати лише в справах освіти, місцевої промисловости, комунального господарства та соціального опікування, але й вони в тій чи іншій мірі підлягають Москві.

Головний прокурор УРСР (доглядач за виконанням законів) призначається не українською владою, а головним прокурором СРСР. Окружний та околичні прокурори хоча й призначаються прокурором УРСР, але стверджуються головним прокурором СРСР. Всі органи прокуратури УРСР виконують свою діяльність незалежно від будь яких органів влади УРСР. Підлягають безпосередньо тільки прокуророві СРСР.

Та головна річ в тому, що верховна влада на всіх

просторах СРСР фактично і юридично належиться Все-союзній Комуністичній Партії, в якій українці жадного впливу не мають. В Політичному Бюро ВКП, що здійснює диктатуру партії, українців зовсім не має. Тим часом Політбюро править СРСР без огляду на державну конституцію. Тим більше, що конституція забезпечує компартії диктатуру, бо дозволяє громадянам СРСР політично об'єднуватися лише в комуністичну партію.

Політбюро ВКП через партійний апарат проводить всі вибори до державних установ, як законодавчих, так і виконавчих. Політбюро фактично призначає всіх членів Верховної Ради та Ради Народніх Комісарів. Хоча в УРСР існує місцева філія ВКП, що зветься Комуністичною Партією Большевиків України, але вона жадного впливу на склад влади УРСР не має. Од неї залежить хіба місцева адміністрація та й то під контролем Політбюро ВКП. До того ж треба знати, що й КПБУ, а особливо її керуючі органи складаються переважно не з українців, а москалів, жидів, поляків та інших національностей. Генеральними секретарями КПБУ, що фактично керують всіма справами КПБУ, ніколи не були українці, а все москалі, жида або поляки.

В уряді України українців також не має. Із українців, що раніш були в уряді, Скрипник та Любченко застрілились, Бондаренко та бувший голова Викон. Ком. З'їзду Рад Гр. Петровський не відомо де зникли, а бувший комендант ГПУ України Балицький засланий теж не відомо, куди.

КПБУ, як ВКП та його верховний політичний орган Політбюро, веде політику російську, захищає інтереси російського імперіялізму.

В наслідок цього всього український народ своєї держави не має, а його територією, маєтком і життям розпоряджається московська влада. Вона одрізала від української етнографічної території 192.000 кв. кілометрів і прилучила їх до сусідніх республік: 32.000 кв. кілометрів до Білоруської, од якої знов деякі простори відобрала й віддала РСФРР; до РСФРР—125.000 кв. кілометрів Слобожанщини, Донщини й Донеччини; а до Північно-Кавказького краю—35.000 кв. кілометрів. Поруч з тим прилучила Крим, третину якого (25.000 кв. кілометрів) заселяють українці, не до ближчої УРСР, а до дальшої РСФРР.

Українського війська не має. Українцями комплектується чужі армії. За часів "українізації" в червоній армії Україн. Рад Соц. Республіки українців було лише 42%, а решта інших національностей, насланих з поза України.

В Польщі, Румунії й Мадярщині український народ жадних прав хоч би на папері не має. Тільки в Чехословацькій Республіці український народ мав забезпечену міжнародними мировими умовами та конституцією 1919 року краю державну автономію, яку здійснювати однак почав лише 1938 року.

2—Політичне безправство.—Помимо того, що український народ не має своєї держави, він не має й рівних прав з іншими народами, в державах яких перебуває.

В СРСР панує не лише диктатура компартії, а й свавільство Політбюро та Головного Політичного Управління (ГПУ). Всі громадяни СРСР не мають політичної свободи, а українці особливо. Безпідставні арешти, безсудні розстріли відомі всьому світу.

Протягом одної "чистки" 1933-1934 року з партії викинуто 26,400 українців; з центральних установ самого міста Харкова—2,500 українців, а секретарів областних та районних комітетів—1,942 українці. Це сказав у своїй промові сам п. Постишев, що поряdkував цією "чисткою."

До того ж Постишев признався, що "протягом нецілого 1339 року арештовано було понад 3,500 українців які не були замішані ні в які контрреволюційні організації." (Постишев—Статті й промови.)

Совітська преса свідчить, що "між потайними агентами ГПУ були (та й тепер залишаються—Н. Г.) люди нікчемні, підлі, яких єдиним завданням було нищити найліпших і невинних людей. А ті люди тішилися найліпшим довір'ям влади." (За індустрію—1938-25-1.)

"В совітському судівництві до тепер було засуджено 25% цілком без жадних доказів, а дальших 25% цілком лехкодушно." (Красная Звезда, 1918, I.) Це признав і найвищий прокурор СРСР п. Вишинський.

В Польщі українці також не мають рівних прав з поляками. Польська влада зріклась тих зобов'язань, які дала під час мирових умов відносно національних меншин. Українців не пускають ні на державну, ні на гро-

мадську службу; обмежують вступ до високих шкіл; забороняють купувати землю в поляків; руйнують українські церкви; посилають на села карні військові експедиції і т. п.

В Румунії закон навіть не знає існування української нації. Роспорядженням уряду 1924 року українців означено "громадянами румунської народности, що втратили рідну мову."

В Мадярщині українці також переслідуються.

3—Господарські підстави самостійности України.—

Серед просторів, заселених українським народом, коло 80 мільонів гектарів ужиточної в господарстві землі: в СРСР—поверх 66 мільонів гектарів; в Польщі—11.4 мільонів гектарів; на Буковині й Закарпатті—2 мільони гектарів. В тому числі хліборобської землі коло 65 мільонів гектарів: орної поверх 40 мільонів гектарів; пасовищ—коло 6 мільонів гектарів та лісів—коло 10 мільонів гектарів.

В недрах України переховуються такі скарби: камінного вугілля, що залягає на просторах коло 20,000 кв. кілометрів, коло 70 мільярдів тон; залізної руди коло 8 мільярдів тон; марганцевої руди поверх 200 мільонів тон; манганової руди поверх 75 мільонів тон; нафти поверх мільярда тон; живого срібла коло 120,000 тон; соли незмірна кількість та велика кількість торфу, фосфоритів, ріжного каменю, глини і т. п.

Коло хліборобства працює від 67.7% до 82% населення; а українців—від 82.9% до 93.4%.

Лісів найбільше в Карпатах—до 50%; менше в Галичині, на Волині й на Поліссі—25%; ще менше на Кубані—15% та найменше в УРСР—8.4%.

Камінний вугілля і руди скупчені в УРСР (Донбас і Кривий Ріг), сіль в УРСР, Галичині й Карпатщині; нафта—в Галичині й на Кубані.

Кожного року на просторах етнографічної України збирається 25 мільонів тон зернового хліба, 15 мільонів тон картоплі, 2 мільони тон кукурудзи; здобувається коло 30 мільонів тон камінного вугілля, 4.4 мільонів тон залізної руди; 0.5 мільонів тон марганцевої руди; поверх мільона тон соли; 0.7 мільонів тон нафти; виробляється 2 мільони тон цукру; 0.5 мільонів гектолітрів спирту; 0.4 мільонів гектолітрів пива; 5.5 мільонів гектолітрів вина;

1.5 мільйонів тон сталі; 1.7 мільйонів тон чавуну; 1.2 мільйонів тон заліза і т. п.

УРСР вивозить переважно хлібне зерно, яйця, м'ясо, цукор, вугіль та залізну руду, а ввозить—мануфактуру, машини, металові вироби, фарби, вино, оселедці, колоніальний крам і т. п.

До світової війни Україна мала в закордонній торгівлі Росії активне сальдо більше ніж Росія: 528 мільйонів карбованців супроти 435 мільйонів карбованців.

Як свідчать офіційні джерела Україна й тепер відограє для СРСР роллю "головного пшеничного джерела." (Комуніст, 1930, VII.)

Галичина вивозить нафту, дерево, а ввозить текстиль, машини, колоніальний крам.

Хліб, який збирається в УРСР складає 27% всього хліба, що збирається в СРСР; цукор—80%, вугіль—70%, обробка металів—40%, металорудний промисл—42% горний промисл—34%.

До світової війни Україна вивозила хліба в Росію лише 50,000 вагонів, а за кордон—830,000 вагонів. Три чверти чавуну вживалося на самій Україні. Марганцевої руди Росія забірала тільки десяту частину. Цукру ввозилося в Росію 35%, а за кордон—40%. Худоба, свині, яйця, масло ввозилися переважно за кордон.

Головний привозний крам брався з Кавказу нафта, а мануфактура з московських та польських губерній.

В прибутках Росії та СРСР Україна складала такий процент:

	1913	1925	1930
в хліборобстві:	52%	56.5%	60%
у виробництві:	48%	43.5%	40%

Советський офіціоз "Хозяйство Украины" за 1927 рік свідчить, що в 1923-1927 роках Рос. Соц. Фед. Сов. Респ. мала 350 мільйонів золотих карбованців дефіциту, а УРСР за той же час дала 512 мільйонів золотих карбованців чистого прибутку.

З наведеного видно, що самий простір УРСР може бути господарськи самостійним, а тим більше з Слобожанщиною, Донщиною, Поліссям, Волиною, Галичиною і т. д.

4—Соціяльне упослідження.—Не зважаючи на те, що на українській етнографічній території українців 70%,

а неукраїнців тільки 30% (москалів 13% або 6.2 мільона; жидів—6.3% або 2.9 мільона; поляків—4.6% або 2.1 мільона; румунів—1.5% або 0.7 мільона; німців теж 1.5% або 0.7 мільона, а інших народів, як татари, болгар, греки, вірмени, мадяри, чехи, словаки менше 1%) провід суспільним життям не лише політичним а й господарським та культурним в руках не українців, а державно-пануючої меншости: москалів, поляків, румунів, мадярів, а в господарських справах—ще й жидів.

Українці живуть переважно по селах з хліборобства та іншої чорної праці, а державні народи й жида заповнюють міста й живуть з адміністрації, промислу, торгу, комунікації і т. п. Українців у містах УРСР лише 47.4%, в Галичині 23.5%, на Карпатській Україні 24.3%. В Києві 1926 року було лише 42% українців.

98% української нації живе з хліборобства, скотарства й іншої чорної фізичної праці, а промисел і торгівля на українській етнографічній території переважно в чужих руках.

Коли взяти окремі народи, що живуть в УРСР, то вони живуть з такої праці:

Хліборобство: українці 90%, москалі 18%, жида 2.5%, поляки 51%;

Промисел: українці 3.6%, москалі 21%, жида 32%, поляки 14%;

Торгівля: українці 0.9%, москалі 14%, жида 48%, поляки 6%;

Адміністрація, суд, військо, поліція, вільні фахи і т. п.: українці 5.5%, москалі 47%, жида 17%, поляки 29%.

Отже: українці живуть з найтяжчої праці.

З огляду на все те, провід в суспільному житті на українських землях перебуває в руках не українців, а народів-завойовників та їх прихильників.

Політична влада складається з москалів, жидів, поляків, румунів, мадярів.

Наукою й культурою керують москалі, поляки, румуни, жида; і то на свою користь, проти інтересів українського народу, проти його культурного піднесення, яке їм не бажане.

Неукраїнці, що живуть в містах України, користуються не українською культурою, а культурою народів,

що панують в Україні—московською, польською, румунською, мадярською і т. п. Навіть жиди, німці, болгари, греки, вірмени підтримують культуру не українську, а котрись із завойовницьких.

Промисел на українських землях переважно в руках москалів, поляків, жидів, румунів, чехів, мадярів, німців, а торгівля в руках жидів, москалів, поляків, чехів, німців. В руках жидів 65% торгу УРСР, 92% торгу Галичини й Волині та 73% торгу Карпатської України.

Навіть в хліборобстві, де українців найбільше, провід ведуть не українці, бо українці єть дрібними й середніми землевласниками, а провід ведуть великі землевласники, якими єть москалі, поляки, румуни, мадяри і т. д.

З наведеного видко, що український народ поневолений не лише політично, а й соціально. В суспільстві України він є найнижчою верствою, яка лише працює, але нічим не порадкує.

5—Колонізація й конфіскація українських просторів та скарбів.—Народи завойовники безупинно одбірають від українців земельні простори та природні скарби й передають їх у володіння своїх людей. Поляки вже за давнішого свого панування захопили в свої руки коло 50% української землі в Галичині. На Дніпрянщині це зробили москалі. Мільйони гектарів козацької землі після зруйнування Запоріжської Січі захоплено московськими панами. Протягом панування в Україні царської Московщини та царської Австро-Угорщини в Україну невпинно сунули московські, німецькі, польські урядовці, воляки, промисловці, торговці, ремісники, робітники і т. д. Всі вони шукали собі місця в Україні й за допомогою своїх урядів одбірали в українського народу його простори посідання. Випихали його з рідної землі. Забірали собі його природні скарби.

Це саме діється й тепер. Совітська Московщина систематично колонізує Донбас, Кривий Ріг та інші промислові околиці України. Кожного року наганяє з рідченаселеної Московщини в густіщенаселену Україну коло 325.000 осіб; особливо в індустрію, службовий апарат, господарство. ("Большевик України", 1928 рік.) В самий Донбас за один тільки 1926 рік переселено 24,000 москалів.

В той же час українців викидають з України: в Сибір, на Соловки та інші північні краї; на заслання, на примусові роботи. На протязі самої лише першої п'ятилітки виселено в Сибір коло мільона українців.

Подібно до Московщини колонізує Україну й Польща. Протягом двадцятилітнього панування вона колонізувала на Волині й у Галичині поверх мільона гектарів землі, хоч українському населенню самому не вистарчає простору для забезпечення власного існування. Мета колонізації не економічна, а політична: полонізувати край. Румунія колонізує Буковину й Бесарабію.

Опріч колонізації, шириться конфіскація українських просторів і природних дібр на користь держав-завойовниць та їх громадян. Поля, ліси, природні недра одбираються від українців і передаються в руки їх гнобителів.

З наведеного ясно, що бездержавність веде до одбирання в українського народу просторів посідання й засобів існування, засуджує на безземелля, безробіття, постійне наймицтво у завойовників, виснаження, а не раз і голодну смерть.

6—Господарський визиск.—Перед світовою війною Україну визискувала царська Московщина та цісарська Австро-Угорщина в спілці з чужими капіталістами. Щоб мати уяву про цей визиск, досить пригадати, що найбагатші природніми скарбами околиці Кривого Рогу та Донбасу були в руках чужих підприємств, а саме:

- 1) Німецькі:
 - а) *Aktiengesellschaft der Suliner Huettenwerke*, з 1870 року; акц. капіт. перед війною 7 мільонів карбованців;
 - б) Машинобудівельний завод в Лугинську, з 1890 року; акц. капіт. 9 мільонів карбованців.
- 2) Французькі:
 - а) *Societe du Donce a Droujkovka*, з 1894 року; акц. кап. 7.9 мільонів карбованців.
 - б) *Societe Minier et Metallurgique "Union" a Makiewka*, з 1896 року; акц. кап. 40 мільонів карбованців.
 - в) *Societe Francaise des Miniers et Hauts-Fourneaux de Krivoi Rog*, з 1861 року; акц. кап. 13.5 мільонів карбованців.

- 3) Бельгійські:
 - а) Societe Anonyme des Hauts-Fourneaux, з 1896 року; акц. кап. 3.7 мільйонів карбованців.
 - б) La Providens Russe a Marioupol, з 1897 року; акц. кап. 14.6 мільйонів карбованців.
 - в) Societe Metallurgique Russo-Belge, з 1895 року; акц. кап. 20 мільйонів карбованців.
 - г) Societe Metallurgique Dnjeproviennne du Midi de la Russie, з 1886 року; акц. кап. 26.3 мільйонів карбованців.
 - г) Societe Metallurgique de Taganrog, з 1896 року; акц. кап. 21 мільйонів карбованців.
- 4) Бельгійсько-французькі:
 - а) Societe des Toleric de Konstantinovna, з 1896
- 5) Французько-німецькі:
 - а) Societe Russe pour la Fabrication de Tubes, з 1889 року; акц. кап. 7.5 мільйонів карбованців.
- 6) Німецько-польські:
 - а) Акц. Т-во "Краматорська", з 1897 року; акц. кап. 16.8 мільйонів карбованців.
- 7) Англійські:
 - а) "Новоросійське Т-во" в Юзівці (англ. Юза), з 1870 року; акц. кап. 22.8 мільйонів карбованців.
 - б) "Донецько-Юрієвське Т-во", з 1895 року; акц. кап. 21.1 мільйонів карбованців.
- 8) Американські:
 - а) "Нікопіль-Маріупільське гірне і метал. Т-во", з 1896 року; акц. кап. 20.5 мільйонів карбованців.

Всі ці товариства мали в своїх руках копальні вугілля, рудники й металургійні заводи. Із 3,600 коксових печей в Донбасі 1914 року чужинцям належало 3,150.

Бельгійсько-французький синдикат "Продамет" тримав у своїх руках 60% металургії.

Увесь Кривий Ріг належав чужинцям.

Сьогодні скарби України також не в українських руках.

В Укр. Рад. Соц. Республіці всіми скарбами, грошима й натураліями, розпоряджається Москва. Уряд УРСР тільки виконує приписи Москви.

Московська влада що року бере з України на підставі лише бюджету коло трьох мільярдів карбованців. Та помимо бюджету не менче того.

Москва примусово, наприклад, "закупує" в Україні хліб по дешевій ціні, а за кордон продає в триста раз дорожче.

В 1924-1928 роках Москва "закупила", наприклад, 2.3 мільона тон. Скільки то заробила на потові українського селянина? Мануфактуру ж, яку виробляє на своїх фабриках, Москва продає в Україні в пять раз дорожче, ніж в Московщині. Ситець, наприклад, який продається з московської фабрики по 34 копійки аршин, в Україні продається вже по 2 карбованці аршин.

Господарський план СРСР установлено так, щоб Україна виконувала лише підрядну господарську функцію хліборобства й ніколи не здобула самостійної індустрії, не добилася господарської самовистарчальности. Росія від України господарські ні в чім не залежить, а Україну поставлено в повну залежність від господарства Росії. Виробництва, потрібні Україні, впорядковано не в Україні, а в Росії. Заводів зброї в Україні зовсім не має. Всі підприємства воєнної промисловости збудовано й будується тільки в Росії. Авта, радіо, кіноприлади, літаки, виробляються лише в Росії; трактори—переважно в Росії. Нові металургійні заводи та навіть цукроварні будуються тільки в Росії, хоч там і буряків не має й родити вони не можуть.

Та й ті виробничі підприємства, що існують в Україні, в більшости працюють на Росію. Року 1934 в Україні було вже 7,524 підприємств. З них 1,246 більших, які забирали 83.1% фондів і купчили коло себе 67.1% робітництва, підлягали безпосередньо управі Москви. Це значить, що 83.1% капіталів, які були в Україні, працювали на Москву.

Провід виробництва всього СРСР належить комуністам. Серед начальників головних управлінь 1936 року було 96% комуністів; серед управителів трестів—100%, серед директорів підприємств—97%. Українців же на провідних містах компартії майже не має. Отже госпо-

дарством України правлять не українці. Тому й не на користь українців.

В сільському господарстві вже 1936 року сколективізовано було 95% господарств. Всі знаряддя й засоби сільсько-господарського виробництва, починаючи від комбайнів і тракторів та кінчаючи боронами, належать державним підприємствам—машинотракторним станціям.

Майже половину врожаю забірає держава під титулом хлібозаготівлі, як податок натурою. З другої половини колгоспи мусять виділяти запаси в посівний фонд, страховий фонд, фуражно-страховий фонд. Опріч того, мусять продати певну частину державі по встановленій державою ціні.

Лише решта роздається членам колгоспів по кількості трудо-днів. Із десяти сотнарів, які збираються з гектару, колгоспникам припадає на розподілення лише 2 сотнари. Так само й з тих грошей, що заробляє колгосп, колгоспникам припадає хіба лише третина; коло 120 карбованців на двір, на родину на рік. Тим часом одні черевани коштують 80 до 150 карбованців. Кіло хліба коло 1 карбованця; кіло масла коло 15 карбованців і т. д.

“Пролетарська Правда” з 1932 року, ч. 157, свідчить, що в той час, як Україну охоплював голод, од українських селян забірали все “під мітелку”; навіть на життя не лишали. Коли ж українські селяни скаржилися на голод, вище комуністичне начальство заявляло: “нехай куркулі виздыхають з голоду.” (“Вісти”, 1933 року, 188.)

Правитель України Постишев згнъбив Одеський Областний Комітет за те, що він, дбаючи в першу чергу про життя населення своєї області, забезпечив його хлібом раніш, ніж виконав наказ про державну хлібозаготівлю. Управителів колгоспів, які раніш видавали хліб на прожиття членам колгоспу, ніж виконали хлібозаготівлю, віддавали під суд і карали, як державних злочинців. (“Прол. Правда”, 1934, ч. 159.)

Забіраючи хліб, держава не платила навіть за той, який примусово “купувала.” Самі уряди ствердили, що “розрахунки за закуплений у колгоспах хліб провадяться не задовільно.” (“Прол. Правда”, 1934, ч. 245.) Робітникам подекуди платні не виплачували по два роки. (Там же, ч. 271.) Навіть 1938 року колгоспи не платили

селянам жадних зароблених ними грошей і не давали заробленого хліба. ("Правда", 1938, ч. 10.)

В наслідок того всього український селянин і робітник та й інтелігент стали постійними жебраками, що вічно голодують.

В УРСР на одного громадянина замість 7 до 10 кв. метрів житлової площі (як вимагає гігієна), припадає тільки 3.5 кв. метрів. М'яса на одну особу в місяць припадає 7.5 декаграмів, а сиру... 3 декаграми на рік!

Французький комуніст М. Івон, член ВКП, що пробув в СРСР з 1926 до 1937 року, написав: "за царського режиму робітник в Росії діставав в середньому 30 карбованців на місяць, а за хліб платив по 5 копійок за кіло; отже міг купити 600 кіло хліба. Тепер робітник в СРСР дістає в середньому 220 карбованців на місяць, але за хліб платить 85 копійок за кіло, а тому може купити хліба лише 260 кіло; тобто: на 340 кіло менче."

Такий господарський стан змушує українців шукати виходу з становища, яке пає їх до повільного вимірання. Вони раді кожній хвилині вхопитися за зброю аби тільки вона була, щоб врятувати життя своїх поколінь.

В Польщі господарський визиск українців також не малий. Поверх 50% українських земель в руках польських землевласників. Промисел і торгівля в руках поляків та жидів.

Українські землі колонізуються систематично поляками. Польським землевласникам на українській території забороняється продавати землю українцям. Українська кооперація переслідується, обмежується. Провід народнім господарством в руках лише поляків—польської влади й польського суспільства.

Подібне становище українців в Румунії та на Карпатській Україні. Не мають землі, не мають підприємств, живуть лише з хліборобства та чорної найманої праці. Шукають заробітків на "своїй землі" у чужих підприємствах, найтяжчої праці за найдешевшу платню.

7—Культурне обмеження й упослідження.—В старій Росії український народ коло півтора ста літ не мав своєї школи й преси, а література й театр ледво животіли під доглядом цензури. В Австро-Угорщині школа, преса й література та інші культурно-освітні установи, хоча й існували, але під великим контролем.

Сьогодні в УРСР, хоча й існують українські школи, особливо народні, але під ще більшою цензурою, ніж була царсько-царська. В українських школах прищиплюють московській політичний світогляд. Навчають українських дітей ненавидіти українську історію, не шанувати минулого, уважати державну самостійність злом для народу. Окрім того, що вища школа, то менше вживається там української мови, а в українську мову примусово вводиться московська наукова термінологія.

Зв'язок зі старою українською культурою майже перервано. Українська наука й мистецтво тримаються на другорядному становищі під величезним контролем. Всеукраїнську Академію Наук безупинно "чистять." Учені працюють по вказівках не наукових авторитетів, а партійного проводу. Про вільну наукову критичну думку ніхто не сміє говорити. Видання українського наукового словника затягається більше десяти літ, бо кожного року нові партійні фахівці знаходять там матеріал для "чистки" та заміни українських слів московськими.

Ціла низка українських наукових діячів, як проф. Соклянський, Протопопов, Залужний та інші покарані за те, що насмілились витворити оригінальну українську педагогічну школу, яка основою виховання ставила біологічні (рефлексологічні) процеси, а не економічні. Головно ж їх покарано за те, як свідчить їх прокурор Хайт, що вони "витворили особливу педагогічну науку на Україні, незалежно від братньої Росії."

Учителів народних шкіл карають тисячами. "Известія" свідчать, що 1933 року звільнено поперх 4,000 учителів-українців. ("Известія", 1934, ч. від 17/1.) Навіть в 1938 році "в одному з районів України звільнено зі служби 300 учителів, а в другому—100." І все за "націоналізм." ("Правда", 1938, ч. 10.)

Видатний український письменник комуніст М. Хвильовий, що закликав українських письменників орієнтуватися не на Москву, а на Європу, бо Європа—досвід багатьох віків; досвід Гете, Дарвіна, Байрона, Ньютона і т. п., мусів 1933 року застрілиться під натиском урядових переслідувань.

Др. М. Галій в праці "Україна й Москва" наводить поіменно більше 300 людей науки і більше 200 письменників і поетів, що усунуті були протягом двох років

1933-1934 з України. Одних розстріляли, других закинули до в'язниці, третіх вислали невідомо куди.

Репресії на українських діячів культури не вгавають до сеї пори. Навіть вистави українських малярів заборонюються за "націоналізм", як то було 1937 року.

В наслідок цього всього українська культура в УРСР ледво животіє.

Під Польщею умови існування її не кращі. Українські катедри, що існували у львівському університеті перед війною скасовано; 13 середніх шкіл і поперх 3 200 народніх закрито. Забороняються навіть приватні українські школи, культурно-освітні товариства, бібліотеки, читальні, народні доми, спортові організації і т. п.

В Румунії не лише заборонено всі українські школи, а діяльність культурно-освітніх товариств обмежена й поставлена під гострий догляд поліції, а й самих українців названо в законі "румунами, що забули свою мову."

В Мадярщині не дозволяють ні українських шкіл, ні культурно-освітніх товариств. Тільки в Чехословадській республіці українці мали на Карпатській Україні 457 українських шкіл, мали культурно-освітні товариства, а в Празі—Український Університет, Український Соціологічний Інститут, Українську Гімназію, а перед кількома роками мали ще й Український Педагогічний Інститут в Празі та Високу Господарську Академію в Подебрадах.

В той час, як українська культура обмежується, переслідуються, упосліджується, на українських землях ширяться культурні заклади народів завойовників, а українські сили ставляться на службу чужих культур. Український народ денационалізується, а з українських людей виробляються тисячі "московських", "польських" і т. п. учених, письменників, журналістів, лікарів, правників, інженерів, економістів, вояків, музиків, мистців і т. п., які удосконалюють не українську культуру, а культури гнобителів українського народу.

Чуже державне панування упосліджує й знесилює українську культуру.

7—Фізичне винищення й братовбивство.—Кожна держава, що панує на українських землях, найменше дбає про фізичне скріплення українського народу. Чи він хворіє, чи голодає, то їх мало турбує, аби давав податки та бранців до війська. Кожна держава в своїх зма-

ганнях до розширення найбільше використовує українську фізичну силу. Вояки українці кидаються в найнебезпечніші місця. Українські козаки гинули не лише на будові Петроградів та на службі московського імперіялізму у війнах з Туреччиною, Кавказом, Туркестаном, а й на службі імперіялізму Австро-Угорщини. Скільки то українців загинуло в час світової війни, захищаючи одні Московщину, а другі—Австро-Угорщину?

Та oprіч того, чужі держави фізично винищують український народ голодом, "чистками", "пацифікаціями" і т. п.

Кореспондент *New York Vorwerts* п. *Harry Lang*, побувавши на Україні під час голоду в 1933 році, свідчить, що той голод не був природнім нещастям, а "насаджений людьми, планований голод."

Кореспондент *New York American* *B. Ruyly*, також підкреслив, що "голод стався не від неврожаю, а організований людьми."

W. Chamberlain, фанатичний прихильник комунізму після 12-літнього перебування в СРСР заявив, що "совітська влада навмисно викликала згубний голод в 1933 році, щоб зломити опір селян", особливо українських.

Едвальд Аменде, побувавши в 1934-1935 роках в СРСР написав у своїй книзі "Мусс Руссланд гунгерн" так: "В справі голоду важну роль відіграло також національне питання. Я повинен з усією рішучістю ясно й одверто сказати, що Росія безпосередньо стремить до винищення великої частини теперішньої генерації на Україні."

Французький часопис "Ле Матен" надрукував заяву французької делегації, що їздила в СРСР, яка сказала: "голод в Україні викликала Москва штучно з політичних міркувань, щоб знищити цілком всякі стремління до самостійности, щоб знищити цілий народ, якого єдиним гріхом єсть туга за свободою."

Навіть поставлений Москвою правитель України Поштишев в одній із своїх промов заявив, що одною з причин голоду були "помилки й промахи КПБУ в здійсненні національної політики партії."

Отже: з усього цього ясно, що Москва змушувала Україну до капітуляції голодом. Фізично винищила мільйон активніших українських громадян, щоб тримати Україну в неволі.

Беличезну кількість українців винищено також під час переведення колективізації: в тюрмах, на вигнанні в Соловках, на Сибіру, на примусових роботах і т. п.

І не дивно. Бо сам правитель України Постишев прилюдно кричав і заохочував: "Бий його українського націоналіста (тобто: всякого українця—Н. Г.), контр-революціонера! Бий цю сволоту! Бий міцніш, не бійся!" (Постишев—Статті й промови.)

І били, винищували, рострілювали при всяких "чистках."

Не мало українців фізично винищено також в Польщі, як в наслідок недоїдання, так і "паціфікацій."

Без власної держави український народ не має змоги захищати себе хоч би від фізичного винищення.

До того необхідно взяти на увагу, що перебування українців під кількома чужими державами, неминуче веде їх до братовбивства. Московщина посилає дніпрянських українців проти Польщі, а Польща посилає галичан і волиняків проти Росії. У війні Московщини з Польщею українці мусять винищувати одні других за чужі інтереси, за збереження тих держав, які їх гноблять. Не за Україну.

Чи не натурально тому, що українці не хочуть бути надалі рабами ріжних панів, які посилають їх на братовбивство, а змагаються до віднови власної самостійної держави, яка би забезпечила їм вільне існування?

8—Безпідставність чужих претенсій на Україну.—

Жадна з пануючих на Україні держав не має ніякого права на володіння українськими землями. Всі вони захопили ці землі тільки грубим насильством всупереч волі українського народу. Не мають жадної ваги також ті штучні аргументи, які висувуються з окрема Московщиною та Польщею. Расової єдності українського народу з московським не існує. Самі московські вчені, як Ключевський, Платонов та інші свідчать, що москалі єсть іншим народом, ніж українці—мішаниною славян з фінами та монголами. Опріч того, расова єдність громадян СДПА й Англії, не перешкоджає їм мати окремі держави, так само, як словянська єдність москалів, поляків, чехів, болгарів також не вяже їх в одну державу.

Культурної та мовної єдності також не має. Це теж визнали самі московські вчені, як Срезневський, Шахма-

тов, Корш та багато інших. Срезневський ще 1834 року в "Ученых записках Императорскаго Московскаго Университета" написав, що українська мова єсть "самостійна, ні від московської, ні від польської незалежна; одна з багатих мов, яка ніколи не загине, а буде лише розвиватися." Року 1905 це признала й Петроградська Академія Наук.

Економічні аргументи так само безпідставні. Росія України економічно зовсім не потребує: має на своїх просторах все, що їй потрібно для забезпечення свого населення. України Москва хоче лише з мотивів політично-імперіялістичних. Ніякого "єдиного русского економічного організму" не існує. Господарство Росії—це визиск господарських скарбів інших народів. З України тягнеться вугілля, руда, цукор, пшениця: з Башкирії—овеча вовна; з Туркестану—бавовна; з Азербейджану—нафта; з Грузії—манган; з Білорусії—льон та ліси і т. д. Це єдиний не економічний "організм", а єдиний економічний визиск. Економічний звязок Росії з Україною такий самий, як Німеччини з Ельзасом, Лотарінгією, Чехією і т. п. Такий самий, як Росії з Хіною, бо Росія не багато чаю, який привозиться з Хіни.

Потреба виходу Росії до Чорного моря нічим не доведена, бо Росія через Чорне море ніколи нічого не ввозила й не вивозить. Все, що везлося й везеться через Чорне море, походить з України, Донщини та Кавказу, а не з Московщини. Врешті, коли Московщина хоче мати вихід до Чорного моря, то він може бути через ріку Дон та Азовське море.

Стратегічні аргументи відпадають з огляду на втрату значіння "природних кордонів" в умовах сьогочасної літунської війни.

До того ж треба сказати, що могутність всякої держави залежить не від того, скільки вона простору займає, а наскільки вона культурна. Росія, маючи під собою Україну, програла війну з Японією, світову війну і війну з Польщею.

Польські претенсії на українські землі також безпідставні. Історичні аргументи не мають значіння, бо українці завше боролися з польським насильством. До того ж і сама Польща не визнає ваги історичних претенсій Німеч-

чини на Познань і інші польські землі. Польща економічно України також не потребує. Має досить своїх просторів для задоволення свого населення. Лише традиція ледачої шляхти жене Польщу на Україну. Не бажаючи захищати себе перед натиском дужчих німців, польська шляхта уступає німцям польські землі, а сама претяється на менше здібний технічно до захисту Схід.

Мадярські й румунські претенсії такого самого характеру, як і польські. Вся їх підстава—насильство. Історичне або сучасне. Народ український завше був і єсть проти нього.

9—Хибна політика світової демократії в національних справах після світової війни також змушує українців боротися за державну самостійність. Демократичні держави, що за світової війни підносили клич визволення малих і поневолених народів, після Версальського миру забули свій визвольний клич, передали в руки Мусоліні й Гітлера монополію національних рухів, а самі кинулися помагати навіть СРСР вгнобленню поневолених народів; навіть така демократична держава, як Чехословацька республіка, не спромоглася витворити нормальні умови розвитку словацького та українського національних рухів, що використали ворожі їм сили.

Демократія, особливо московська, після світової війни й революції цілком захопилася імперіялістичними настроями й замінила "патріотизм" (любов і захист батьківщини) імперіялізмом (змаганням утримати в своїх руках інші народи та їх території). Конкурує в фальшивому "патріотизмі" з найреакційнішими колами.

Світова демократія висуває подекуди навіть ідею "славянізму", але... без 45-мільйонного українського народу. І це зразу розкриває, не славянський (братерський, визвольний характер "славянізму"), а імперіялістичний. Одні "брати" хочуть поживитися другими.

Все це змушує український народ самому дбати про захист своїх інтересів, творити власну форму самозахисту—суверенну державу.

III—ТРАДИЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЛІТИКИ

1—Державна традиція.—Словянські племена, що оселилися в басейнах рік Дніпра й Дністра та їх околиць за двоє століть перед Різдом Христовим, одбили протягом століть низку навал на ці простори з боку всяких мандрівників (сарматів, траків, даків, карпів, готів, гунів, болгар, аварів) і в VI віці по Христі створили вже там низку самостійних словянських держав.

В X віці деякі з цих держав були завойовані племеном Русь, яке прийшло невідомо звідки. Дехто доводив, що зі Скандинавії, але є багато даних, що з півдня, з берегів Чорного моря, з Кубанщини (Тмутаркані), куди воно зайшло з Галлії.

Револуції словянського населення прсти зайшлої Руси, особливо в 1068, 1113, 1146 та 1157 роках почасті винищили її, почасті асимілювали, а почасті випхнули на північ, на території примітивніших, а тому й менче здібних до опору фінців; в басейнах оз Пейпус та ріки Волги.

Згідно з твердженням видатніших московських істориків, як Ключевский, Платонов, Елпатьевский, Русь асимілювалася там з фінами й утворила новий нарід, який згуртувався в низку держав-князівств, серед яких особливо зміцніло московське, від якого й нарід названо московським.

Спроби московської Руси підпорядкувати собі словянські держави на Дніпрі-Дністрі не вдалися.

Після московської навали 1169 року Дніпро-Дністрянські держави пішли окремим самостійним історичним шляхом.

Хоча завойовницька Русь намагалася прицепити Дніпро-Дністрянським землям назву Руси, але вже з 1187 року ця територія від Переяславщини аж до Берестя Литовського писалася в літописах "Україною." Очевидно, від слова "край", тобто: "країна", "сторсна."

"Наша сторсна", "наша країна" обернулося у власне імя "наша Україна."

З кінця XII віку на цих землях існувало вже велике Українське Галицько-Волинсько-Київське Королівство, яке в ріжних межах продержалося аж до 1452 року, коли знищене було спільною навалою Литви й Польщі.

Поруч з українським королівством, що охоплювало північну Україну, на низу Дніпро-Дністрового басейну з XIII віку витворилася нова українська держава—знаменита Республіка Запорізьких Козаків, яка після занепаду українського королівства (1452) притягла до себе й населення північних земель України, завойованих Литвою та Польщею.

Року 1648 Запорізька Республіка прогнала Польщу з північної України й злучилася з останньою в одну українську республіку під проводом виборних гетьманів.

Року 1654 українська республіка увійшла в союз з московським царем.

В тім союзі проістнувала Українська Республіка як окрема держава, з окремою виборною верховною владою, окремим козацьким військом, окремою власною адміністрацією, судами, школами, окремим господарством аж до кінця XVIII століття. Тільки в 1775-1783 роках московська цариця Катерина II (німкеня) підступом і насильством знищила Українську Республіку, а Україну обернула в звичайну провінцію Московщини.

Кількома роками раніш Австро-Угорщина після розділу Польщі 1772 року прибрала до своїх рук Галичину, що захоплена була Польщею в XIV-XV століттях.

Таким чином український народ більше тисячі літ жив власним самостійним державним життям і став бездержавним лише з кінця XVIII віку.

2—Збройна боротьба за державу.—Змагання корінного славянського населення Дніпро-Дністрового басейну до державної суверенності особливо яскраво виявилось такими вчинками, як війна київських князів Аскольда й Дира з зайшлим руським князем Олегом та війна деревлянського князя Мала з зайшлими руськими князями Ігорем та Ольгою; революції славянської опозиції супроти руських династій в 1067, 1113, 1146 та 1157 роках; боротьба галицького боярства та міщанства з зайшлою руською династією; самостійницькі змагання Галичини під проводом бояр Кормильчича й Судислава в кінці XII віку; створення самостійного українського королівства Галицько-Волинсько-Київського в кінці XII віку.; боротьба українських князів з литовською навалою; повстання українських князів проти Вітовта 1393 року, проти Жиг-

монта 1430 року, проти Олександра 1481 року; повстання українського народу проти Польщі в роках 1591 під проводом Косинського, 1595—під проводом Наливайка, 1623—Жмайла, 1630—Трясила, 1637—Остриниці та 1648 року—Хмельницького, що цілком прогнало Польщу з Дніпрянщини; створення Української Республіки 1648-1649 року; змагання до віднови суверенності гетьмана І. Мазепи у спільці з шведським королем Карлом XII 1708 року; військові акції Орлика й Верлана 1733 року, Гриви, Медведя, Харька й Гнатка Голого в 1735-1736 роках, великий гайдамацький рух на Правобережжі в 1740-1750 роках, Коліївщина та віднова суверенності української держави на Правобережжі 1768 року під проводом Залізняка й Гонти; боротьба за віднову "перяславських статей" після скасування української республіки, військова акція українців за Наполеона, участь у повстанні "декабристів" 1825 року, військова акція в Галичині 1848 року, селянські повстання на Дніпрянщині в 60-их роках, збройний терор українців—"народників" на Дніпрянщині та протестні віча й обструкції в Галичині; забиття галицького намісника 1908 року; провідна участь українців у повстанні панцирника "Потьомкин" 1905 року; започаткування революції 1917 року полками, комплетованими з українців; повстання українців 1917 року проти Тимчасового Російського Уряду; трьохлітня війна Української Народної Республіки з совітською Московщиною; повстання 1918 року проти німецької окупації України; двохлітня війна з Польщею; низка повстань та терористичних актів проти совітсько-московської й польської влади після 1920 року.

3—Змагання до соборности.—Вже з первісних часів Дніпро-Дністрянські слов'яни купчилися навколо Києву. В X віці до держави Володимира Святого належали всі простори Дніпра й Дністра, Перемишль та "Червенські городи", тобто: Карпатщина. Назва "Україна" охоплювала вже в XII віці терени від Переяславщини до Берестя. Королівство Галицько-Волинське-Київське закріпило державну соборність Дніпро-Дністрянських слов'ян. В часи відродження галицькі русини 1848 року заявили: "ми галицькі русини належимо до великого руського народу, котрий одним язиком говорить і 15 мільонів виносить"; Товариство "Молода Русь" з 1861 року працювало "за одноцільність та самостійність руського

(українського) народу; 1873 року спільними зусиллями дніпрянців і галичан засновано у Львові Наукове Товариство ім. Шевченка для розвитку соборної української культури; одкритий лист з України підписаний 31 особою привітав успіх галицьких українців на перших виборах до парламенту; Драгоманів та Франко з товаришами цілком закріпили свідомість соборности України; Народня Рада в 1885-1897 роках здекларувала, що "русини єсть часть народу русько-українського", а 1900 року заявила: "нашим ідеалом повинна бути незалежна Русь-Україна, в якій би всі части нашої нації зедналися в одну новочасну культурну державу"; 1901 року Революційна Партія України задекларувала, що українцям не залишається нічого іншого, як "повстати проти своїх гнобителів і створити власну самостійну державу—одну, єдину, нероздільну вільну самостійну Україну від Карпатських гір аж до Кавказьких"; 1905 року радикальна партія в Галичині урочисто заявила, що "будуччина нашого, галицько-українського народу в єдності його з українським народом в Росії та в конечній цілі тієї єдності—Українській Республіці"; праця проф. М. Грушевського в Галичині; твори Шевченка, Котляревського та інших; участь дніпрянських письменників в галицькій пресі; заяви галицьких українських послів у галицькому соймі та віденському парламенті про єдність українського народу по обох боках ріки Збруча; участь галичан в святкуванню ювілеїв дніпрянських письменників і навпаки; участь дніпрянців у зіздах "Просвіти", студентства та економічних діячів Галичини та врешті злука двох українських республік в одну 1919 року і спільний захист її самостійности свідчать про невимірне почуття соборности серед українського народу.

4—Демократія.—Всі українські держави творилися й утримуються способом демократії: родові "вічеві" держави, "вічеві" князівства, Запоріжська республіка, республіка гетьманів (виборних), Українська Народна Республіка 1917-1920 року.

Монархія та абсолютизм чужі українському народові. Вони принесені в Україну чужинцями завойовниками: князів посадили в Україні Русь, королів—Польща, царів—Московщина, цісарів—Австро-Угорщина, дикта-

туру класу—московський комунізм, диктатуру “вождя” —центральна Європа (Італія, Німеччина).

Народовлада неминуха система української державности, бо український народ по своїй соціяльній структурі завше складався й складається з працюючих верств, які фактично найбільше боролися й борються з чужими навалами. Верхи українського суспільства (князі, шляхта, заможне міщанство) завше денационалізувалися. Низи ж, творячи свою державу, для забезпечення власної волі, не могли й не можуть творити її в формі абсолютизму князів чи царів та панування шляхти, бо, з одного боку, ці верстви з українського суспільства зникли в наслідок денационалізації, а закликання чужих було би повним безглуздя; з другого ж боку, верстви, які борються за повне визволення, не потребують жадних князів чи королів та їхньої опори—шляхти, дворянства.

5—Поступ.—Провідною властивістю українського суспільно-державного життя був поступ. З первісних часів поступові ідеї заносилися в Україну купцями різних передових народів, що шукали торгового звязку з багатою Україною. Грецькі купці з часів Геродота несли вже на українські землі здобутки грецького генія; Візантія в часи розцвіту, Скандинавія в часи буяння, Свято-Римське цісарство в часи свого панування в Європі мали найближчі стосунки з Україною й передавали їй витвори людського духу. Протестанські ідеї підсилювали боротьбу з польським католицизмом, сприяли розповсюдженню шкіл, книг, театру і т. п. Найдемократичніший у світі устрій Запорізької Республіки та спілка її з поступовою Швецією так піднесли українську культуру, що вона стала світочем і для консервативної темної Московщини. Масонство перших провідників українського відродження, участь їх в рухові “декабристів”, ідеї “Кобзаря”, програм Кирило-Методіївців, протишляхетський рух в Галичині 1848 року; недільні й вечірні народні школи на Дніпрянщині ідеї “народовців”, “народників”, соціялістів; діяльність “Молодої Русі”, драгоманівців, радикалів та інших українських політичних партій перед світською війною свідчить про поступовий зміст українського руху.

Українське письменство просякнута ідеалами поступу в справах, як державно-політичних, так і соціально-

економічних. Український національний рух виріс на поступових визвольних ідеях.

Тільки завойовники та їх попіхачі прищиплювали українцям консервативний світогляд; стримували їх від поступу, щоб легше панувати над ними.

6—Національна церква.—В церковних справах українська традиція починається від св. Антонія Печерського, що підтримував революцію українського народу проти чужої руської династії 1068 року. Вона тягнеться через св. Прохора, що йшов слідами св. Антонія 1113 року; митрополита Нифонта, що 1303 року став окремим українським митрополитом у Львові; Петра Могилу, що створив у Києві найбільше вогнище української культури; Григорія Цамблака, обраного 1416 року національним собором у митрополити автокефальної української церкви; Іова Борецького, обраного теж національним собором після берестейського розколу в митрополити незалежної православної церкви; митрополита Сильвестра Коса, що благословив і підтримував повстання Б. Хмельницького; митрополита Йосипа Нелюбовича, скинутого 1685 року зрадливим гетьманом Самойловичем за небажання підпорядкувати українську церкву московському цареві та патріярхові; ігумена Мелхиседека Значко-Яворського, який 1678 року благословив повстання Залізняка й Гонти; митрополита Арсенія Мацієвича, замученого 1786 року в московській вязниці за оборону самостійності української держави та церкви; єпископів М. Левицького та Яхимовича в Галичині, що в першій половині XIX віку подбали про заведення рідної мови до шкіл; Маркіяна Шашкевича, одного з "руської трійці", що 1830 року започаткувала літературне відродження Галичини; священників М. Куземського, С. Качалу та інших, що в другій половині XIX віку працювали для національного відродження українського народу в Галичині; єпископа Парфенія, священника Ю. Сіцінського та інших, що робили це саме на Дніпрянщині; священника А. Волошина на Карпатській Україні і т. п.

Традиція української церкви—це традиція зближення церкви з народом; поміч народові, захист народніх інтересів, народної ((національної) індивідуальности; розвиток української національної культури; захист церковної непідлеглисти чужим державам—руській, литов-

ській, польській, московській, австро-угорській; боротьба за державну самостійність українського народу.

Православна церква відіграла величезну роль у боротьбі українського народу з полонізацією. "За віру православну!" в той час означало "проти зпольщення", за збереження української народності. Досить згадати роль "братств" та повстання Хмельницького.

Навіть розкол української церкви, спричинений 1596 року чужими силами, не припинив доброго впливу церкви на збереження й розвиток української нації.

Греко-католицька церква, витворена з метою помочі полонізації, в дійсності стала фортецею української окремішності під Польщею й Австро-Угорщиною. Через те український народ, відновлюючи свою автокефальну православну церкву, не відкидає й рації існування греко-католицької, як певної форми національного церковного життя. З тією умовою, щоб церква служила, як і раніш, національним інтересам. Православна чи греко-католицька—обидві рівні, а першою буде та, яка принесе більше добра нації.

7—Релігійно-національна терпимість.—Український народ здавна привик бачити й шанувати в своєму середовищі чужинців різної віри: старих греків, візантійців, європейських купців з різних держав. Про великі жидівські оселення в Києві, відомо вже з XI віку. Український народ толерував жидівську віру й націю завше. Про це найкраще свідчить той факт, що жиди розселилися по багатьох не лише містах, а й селах України. Конфлікти виникали лише на соціально-економічному ґрунті та політичному, коли жиди в час загостреної боротьби українців за свою державність підпірали їхніх гнобителів—поляків чи москалів. Проте ніде жиди не мали такої широкої національно-персональної автономії, яку їм дала в перших же днях свого існування молода Українська Народна Республіка 1918 року. Так само широко автономію дано було й москалям, білорусинам, полякам, німцям та іншим народам України, що мали там більшу кількість свого населення.

Всі громадяни України з перших же днів української самостійності дістали цілком рівні права з українцями.

8—Боротьба за соціально-економічну волю.—Ріжні завойовники захоплюючи українські землі, одбірали ті

землі від українців і разом з природними скарбами обертали у свою приватну власність, а українців робили своїми рабами. Через те українці, змагаючись до свого визволення боролися не лише за віднову своєї державности, а й свого стану посідання та володіння землею з її скарбами. "За землю і волю."

Поскільки завойовники сиділи переважно по містах, а українське міщанство й шляхта денанціоналізувалися, то українська боротьба за державну й соціальну самостійність прибирала характер боротьби українського села з чужонаціональним містом. Боротьба українського селянства з чужонаціональним панством і міщанством червоною ниткою проходить через всю історію України. Особливо розгорнулася вона в часи польського панування на Правобережжі й австрійського на Дністрянщині в XVII-XIX віках. В українських національновизвольних змаганнях селянство та його туга до "землі і волі" відігравали головну роль.

Кожна серйозна спроба віднови української державности звязувалась із боротьбою селянства за землю. Досить пригадати селянські повстання в XV-VII віках проти Польщі, повстання Хмельницького 1648 року, Заїзняка й Гонти 1768, селянське повстання в Галичині 1848 року і т. п.

Через те й за революції в 1917-1918 роках найбільшою партією, що творила самостійну Українську Народну Республіку була партія українських соціалістів-революціонерів, яка складалася переважно з селянства й боролася не лише за волю, а й за землю; через те й повстання проти німецької окупації 1918 року та віднову Української Народної Республіки перевело також переважно селянство.

9—Громадськість.—В суспільному житті українського народу витворилася й закріпилася певна традиція громадськості. Український народ звик шанувати громаду. Любить громаду. "Громада—великий чоловік"—каже народна приказка. Національна форма землеволодіння також громадська. За родових держав-родова, в Запоріжській Січі—товариська; в республіці гетьманів—"сябринна", товариська, громадська.

Індивідуальні форми землеволодіння принесені в Україну чужинцями, завойовниками. Польська шляхта та московське дворянство, як одібрали в українських громад землі, обертали їх у свою приватну власність, а самих громадян робили своїми рабами, кріпаками.

Згодом ідивідуальний спосіб володіння, прищиплений завойовниками, закріпився подекуди й серед українців; особливо після скасування кріпацтва та наділу селян певними наділами землі.

Змагаючи до віднови своєї державности, український народ під впливом традиції та модерних ідей колективізму (соціалізму) намагався одібрати землі з індивідуального володіння чужинців та передати їх у власність національних громад (соціалізація).

Громадська традиція виявилася також у відбудові власного національного господарства, яке робиться способом організації різних кооперативів—хліборобських (артілів), виробничих, кредитових, споживчих та інших. Кооперація стала незмінним складником українського національного життя настільки, що найправіші українські кола уважають її неминучим засобом відродження національного господарства. Кооперація стала способом не лише осягнення певних господарських вигід, а й визначною системою національного-господарського звязку для самозахисту. Це українська господарська держава в чужій державі політичній.

IV—САМОСТІЙНА СВІТОВА РОЛЯ УКРАЇНИ

Куди піде Україна в сучасній війні?

Дехто безкритично повторює вигадані московськими та польськими шовіністичними публіцистами думки про українське германофільство. Тим часом для германофільства серед українців немає жадного серйозного ґрунту.

Українці знають німців і з їх політики в Росії та з Росією, і з їх політики в Австро-Угорщині, де німці весь час жертвували інтересами українців аби тримати при собі поляків.

Українці добре знають, що Німеччина, змагаючи до гегемонії в світі, використовувала Україну в своїх цілях. Не для задоволення життєвих потреб українського народу, а для здобуття природних скарбів України.

Німеччина користується Україною або 1) як засобом залякати СРСР, щоб змусити його до вигідного Німеччині союзного договору (що вже й зроблено), або 2) в противному випадку, як базу до збройного походу на Схід: на Кавказ, Персію і т. д. Німеччині не потрібна українська держава; навпаки: не бажана, бо—з одного боку перешкоджала б їй укласти з Росією ті відносини, про які мріє Німеччина (мирне завоювання від Балтику до Пацифіку), а з другого, перешкоджала би грабувати Україну, як то робила влада Української Цетральної Ради в час німецької окупації 1918 року. Німеччині потрібні лише природні скарби України (пшениця, вугілля, залізо, цукор) та шлях на Схід. Здобути це все вона може певною угодою з СРСР чи іншою Росією. Щоб змусити СРСР (Росію) до мирних уступок, Німеччина лякала її українською справою, як робила це Прусія в 1791 та 1885 роках, а Німеччина в 1888 та 1918 роках. Колиб це не вдалося, Німеччина намагалась би повалити Росію українськими руками, а українців підпорядкувати собі; обернути Україну в провінцію Німеччини, як Чехія й Словаччина; можливо, в формі "Манчуко"; а може й просто під команду німецького генерала, як то намічалось 1918 року перед переворотом генерала П. Скоропадського.

Про егоїстичну й віроломну політику Німеччини в українській справі свідчить доля Карпатської України та договір з Москвою. Німеччина манила карпатських українців ріжними неясними натяками, щоб залякати Польщу

й Мадярщину та змусити їх до того, що їй потрібно. Коли ж врешті Мадярщина прийняла умови Німеччини, остання віддала їй Карпатську Україну, а тепер погодилася з Росією.

Українці не можуть забути, що німці протягом століття в порозумінні з московським урядом та за його допомогою колонізували мільйони десятин найродючіших українських земель, що належали козацтву Запорізької Січі. Козаків і українських селян на підставі угоди німецьких урядів з московськими звідти викинуто в Сибір, а землі їх віддано або продано німецьким колоністам, яких в сей час числиться на Херсонщині поверх пів мільйона душ. Німецькі колонії в кількості більше 150 вже одрізують Україну від Чорного моря.

Коли до того додати спогади про те, як німці господарювали в Україні 1918 року, як зброєю розігнали українську владу та арештували тих міністрів, які підписали з ними мир у Бересті; як після того брутально ограбили Україну, розстрілюючи маси селян, робітників та інтелігенції; коли пригадати все це, що залишилося в пам'яті народу проти німців, а також і останню їх зраду в Карпатсько-Українській справі та договір з Росією, то ясно стане, що українці не можуть симпатизувати з німцями й бажати їм перемоги. Німецька перемога означає для українців або продажу українських інтересів Німеччиною Москві за певні концесії або грабiж і неволю України, як було 1918 року.

Україна не піде ні з комуністичною Московщиною, ні з шляхетською Польщею, ані з нацистичною Німеччиною, бо до цього їй не пускають географічне положення між аграрним Сходом та індустріяльним Заходом, культурно-історичний та господарський зв'язок з обома та імперіялістичний натиск з усіх боків. **Україна піде своїм власним третім, самостійним шляхом, шляхом третьої сили, яка би стримувала й урівноважувала зазіхання східних та західних імперіялізмів.** До цього їй пхають природні й суспільні обставини, в яких вона опинилася.

Міжнародні відносини українського суспільства предспреділені місцем його розселення—на географічній, культурній, господарській та політичній межі між Сходом і Заходом Європи; на перехресті культур і шляхів із Заходу на Схід, а з Балтику в Чорне море.

З Півднем Україну звязали найдавніші торгові звязки (Греція, Візантія). Після завоювання Візантії турками звязок не поривався, хоч був переважно негативного характеру: українська козацька Запорізька Республіка майже невинно воювала з тогочасним всесвітнім постраховищем—Туреччиною, час від часу лише вступаючи з нею в союзні відносини проти Польщі. Лише прилучення Криму до Московщини в XVIII-XIX віках порвало той звязок.

Зі Сходом Україну вязали середньовічні навали азійських мандрівників, союз з Московщиною в XVII-XVIII віках; розселення українців на Схід: на Дон, на Волгу, Каспійщину, Сибір, Зелений Клин і т. п.

Із Заходом Україну вязало сватовство русько-українських династій XI-XII віків з західно-європейськими династіями (скандинавськими, чеськими, мадярськими, німецькими, французькими); вплив Польщі на західно-українські землі; спілкування Галичини з Мадярщиною в XII-XIII віках; захоплення частини українських земель Польщею в XIV-XVIII віках; культурні й торгові звязки з середньою Європою (Прага); росповсюдження католицизму Польщею; участь в протестантсько-католицькій боротьбі Європи; церковна унія; спілки з Прусією, Семигородщиною, Швецією та Францією в XVII-XVIII віках і т. п.

Політичних звязків Україна найбільше шукала на Заході, але майже завше безуспішно. Єдина Швеція в кінці XVII віку та на початку XVIII зробила серйозні кроки до спілкування з Україною; Франція ж, хоч і обіцяла і дипломатично дещо зробила, але дуже мало. Німеччина ж зовсім нічого не зробила. Навпаки: використала лише сутужне становище України 1791, 1855, 1888 року та особливо 1918 року, щоб коштом України придобити до себе Росію. Лякаючи останню "Українською небезпекою", виторгоувала в неї різні вигоди для себе на всіх просторах єдиної Росії від Балтики до Пацифіку та вигоди колонізації України (Запорізькі степи).

Відсутність природних кордонів на Сході, аграрний тип господарства, певна господарська заostalість, перспективи переселення на Схід, літературна традиція, кирлиця, православ'є більшості українського суспільства,

соціальні традиції Дніпрянщини тягнуть Україну до Сходу.

Вищий культурний рівень Заходу, уніяцтво й католицтво західних земель України, недостача індустріальних виробів і потреба ринків збуту сільсько-господарських продуктів хилять її до Заходу.

Словянське походження, осередкове положення між Сходом і Заходом, симбіоза східної й західної культури на українських землях, господарський звязок та господарські вигоди на Сході й Заході вяжуть Україну до обох.

Політичні, культурні й господарські інтереси Сходу й Заходу, перехреснюючись на Україні, не дозволяють їй схилитись в один лише бік, стати об'єктом монополізації добросусідства з нею тільки одної сторони. Все це разом з осередковим положенням України на суходольних, річних і літунських шляхах з індустріальних країн (Німеччини, Чехословаччини, Франції, Бельгії, Англії) в аграрні (Росію, Персію, Афганістан, Індію, Хіну) жене Україну до самостійної великої світової ролі посередника, звязкового й примирителя західно-східних культур та індустріально-аграрних інтересів всього європейського континенту. Росія не може виконати цього завдання, бо відстрашує сусід своєю величиною й імперіялістичною традицією, а Польща займає географічно побічне положення і теж лякає своїми імперіялістичними зазіханнями.

Україна ж, не загрожуючи нікому імперіялістичною навалою, а даючи разом з тим різні господарські вигоди своїм сусідам та іншим державам; переставши бути яблуком роздору між Росією й Польщею, а звязавши їх вигодами свого посередництва; стримуючи фізичною масою свого населення й господарськими вигодами за допомогою західних сусідів натиск Росії на Захід, а з допомогою Росії колонізаційний похід індустріального Заходу на аграрний Схід,—може стати базою для такого європейського комплексу, який здобув би всі можливості господарської самовистарчальности та політичної суверенности й захисту миру на всьому європейському континенті.

Все це вимагає від українців цілком самостійної міжнародньої політики.

Наради різних українських політичних партій за останні роки більш-менш означають її так:

Українське суспільство не перестане змагатися до свого державного усамостійнення поки не відновить своєї власної держави в басейні Дніпра-Дністра.

Беручи під увагу, що Україна має свої інтереси, як на Сході, так і Заході, а також і те, що сучасна боротьба навколо східно-європейського питання дуже скомплікована й переплутана суперечними інтересами великих держав, а також констатуючи, що в сей час ні одна європейська держава не підтримує українського визвольного руху з його власним програмом, хоч деякі в своїх інтересах імітують приязнь до українських аспірацій в тій мірі, в якій це відповідає їх імперіялістичним інтересам, українська політика мусить обличити дотеперішній шлях орієнтації; керуватися лише життєвими потребами українського народу та інтересами української державности і опиратися лише на власні сили свого народу. Навіть в таких випадках, коли би це загрожувало їй часовою непопулярністю.

Для осягнення своїх завдань українська політика мусить змагатися до співпраці з поступовим світом; ухилитися від підпорядкування будь якій чужій силі і звязувати свою чинність лише з тими, хто не перешкоджає їй боротися з імперіялізмами, які загрожують існуванню України; в першу чергу—московським, польським і німецьким.

В той же час, захищаючи свої господарські інтереси, Україна не повинна допускатися перманентної війни з державами, які її економічно доповнюють, як наприклад, Росія. Не ототожнюючи сучасного совітського режиму з Росією, а нацистичного—з Німеччиною, українська політика мусить однак рахуватися з тим що перемога в світовому конфлікті, як СРСР, так і Німеччини не задовольнила би потреб України. Перемога СРСР означала би збереження *status quo* і закріплення панування Москви в Україні, а перемога Німеччини забезпечила би останній гегемонію на сході Європи, при якій навіть "самостійна" Україна опинилась би у повній фактичній залежності від Німеччини.

Перемога німецько-російського блоку означала би зведення всіх українських земель під диктатуру Московщини.

Перебування Польщі в таборі переможців означало би збереження *status quo* на українських землях Полісся, Волині, Галичини і т. д., а знищення її—страту сили, необхідної для збереження рівноваги на сході Європи.

Захоплення Далекého Сходу Японією також не в інтересах України, бо знищило б дальші її переселенські можливості в тім напрямку.

Примирення України з Росією на ґрунті реалізації признання самостійности УНР Радою Народних Комісарів нотою од 16 грудня 1917 та самостійности української держави договором Ради Народних Комісарів з урядом П. Скоропадського 1918 року могло би витворити не лише добросусідські відносини між Україною й Росією, а й міцний союз їх для спільного захисту від будь якої зовнішньої небезпеки.

Збереження етнографічної Польщі й Румунії вигідне для України, поскільки вони завше можуть бути противагою московському та німецькому імперіялізмам.

Знищення Чехо-Словако-України є для українського руху великою втратою. Україна має спільний інтерес з чехами й словаками для захисту від імперіялізмів великих держав на Сході й Заході. Не підлягає сумніву, що Росія, проковтнувши Україну, простягла б руку "до чеської губернії", про яку мріє з часів світової війни, а Німеччина, проковтнувши Чехословачину, топтатиме шлях в Україну.

Захоплення Карпатської України Мадярщиною єсть для українців тяжкою втратою культурною, господарською й політичною, з якою вони ніколи не примиряться.

Все наведене вказує, що Україна має свої власні державно-національні інтереси, які пхають її на самостійний шлях, шлях створення "третьої сили."

Свої надії український незалежний рух покладає на зріст, виховання й організацію власних сил українського народу та на поширення й скріплення дружніх звязків з народами поневоленими й державами скривдженими та упослідженими, яким загрожують ті самі імперіялізми, що й Україні.

Буде чекати скріплення в міжнародних відносинах нових сил, демократичних, здібних зрозуміти інтереси всіх народів, а зокрема українського.

Буде збирати їх навколо ідей а) свободи всіх народів, б) признання державної самостійності тих, які того бажають, в) спільної їх боротьби супроти імперіялізмів німецького й російського.

Україна має виконати в світі самостійну міжнародну роль як уже було в історії

В цей час великого світового заклоту Україна може стати межею супроти дальшого росповсюдження екстрем Сходу й Заходу, комунізму й фашизму-нацизму, якими прикриваються імперіялізми московський та німецький. Маючи інтереси на Сході з Заході, Україна може об'єднувати навколо себе всі сили, яким ті імперіялізми загрожують, може створити в Європі третій самостійний демократичний табір народів і держав, який урівноважив би відносини сил і, натхнений ідеєю захисту власної суверенності, поклав би край розгортанню згаданих імперіялізмів, а замість того став би посередником між аграрним Сходом та індустріальним Заходом в їх мирному співробітництві.

Само собою, що й Англії, Франції та іншим демократичним державам третій блок не був би небажаним.

Самостійна світова роль України це роль творця нової третьої сили, здібної спинити й урівножити зажерливість німецько-фашистського та московсько-комуністичного імперіялізмів. Роль будівничого нових засад миру в Європі.

Дехто думає, що таку роль мала би виконати Польща. Польща цього зробити не в стані, бо їй сусідні народи не довіряють. Вона виявила себе такою самою імперіялістичною, як і Московщина та Німеччина. Україна ж ніколи ні на які чужі землі не зазіхала, а в перші дні свого державного самостійного існування 1917 року дала всім народам, що заселяють її простори, таку автономію, якої не давала до того жадна держава в Європі.

Не зазіхаючи на жадні чужі землі, не виступаючи проти жадного народу (в тім числі й московського, польського чи мадярського, румунського й німецького), побороючи лише їхні імперіялізми—Україна в стані привабити до себе не лише народи й держави, поневолені

й загрожені імперіялістичними державами, а навіть їх власне населення, що не годиться з існуючим в них насильством диктатур.

До третього демократичного блоку малих держав і народів Європи пристала би й демократія Росії, Німеччини та Італії.

Український незалежний рух, переставши вже бути лише "русько-українським", чи "польсько-українським", чи "німецько-українським" питанням, обернувся в міжнародню силу, силу європейської рівноваги й світового миру.

Вже нераз в історії Європи Україна була гробовищем ріжних навал зі Сходу й Заходу. На її полях полягли, як полчища диких монголів, так і польсько-шляхетського лицарства. Вона поклала край монгольському рухові на Європу, а німецько-польському на Схід.

Настав знов час України виконать свою стару ролу: **спинити екстреми Сходу (комунізм) й Заходу (націзм); злучити навколо себе всі сили, загрожені цими екстремами, в третій самостійний табір демократичної співпраці індустріяльного Заходу з аграрним Сходом, і відновити рівновагу в Європі.**

Україна виростає до ролі самостійного світового чинника. Од того, куди і як вона кине мільйони свого народу, залежить доля Європи й усього світу.

V—БОЄВА ЗДІБНІСТЬ УКРАЇНИ

Україна—природній простір басейнів рік Дніпра, Дністра й Верхньої Тиси, огорожений на Півдні Чорним морем, на Заході—Карпатами, а на Півночі—Пинськими болотами. Між 43—54 градусом північної широти та 21—50 градусом східньої довжини від Грініча. Поверх мільона квадратних кілометрів. Здорове підсоння, родючий ґрунт, багато природніх скарбів, осередкове положення на шляхах із Європи в Азію, з Півночі (від Балтики) на Південь (до Чорного моря).

Природня замкнутість України з трьох боків (Пинські болота, Карпати й Чорне море), топографічна й кліматична своєрідність; антропологічна й культурно-історична окремішність; традиція державної самостійности; окрема мова й назва; своєрідний побут і способи господарення; своєрідна соціальна структура (працюючих і упосліджених верств); власний народний, релігійний, моральний і правовий світогляд; власна культурна, госпо-

дарська й політична організація; велика культурна традиція й надбання (школа, преса, книговидавництво, мистецтво й наука); великі простори компактного оселення; родючий ґрунт; сприятливе підсоння, багаті недра й інші сприятливі обставини для організації самовистарчального господарства; майже сорокамільйонна компактна кількість, фізична міцність та високий процент природнього приросту,—все це пхаче український народ до культурної, господарської й політичної самостійності.

Все українське політичне свідоме суспільство змагається скрізь не лише до 1) поліпшення сучасного свого стану в тих державах, в яких перебуває, а й 2) до віднови своєї власної самостійної держави.

Всього українців нараховується коло 45 мільйонів, що посідають простір поверх 1 мільйона кв. кілометрів. Компактною масою в історичному гнізді оселення—Дніпро-Дністровому басейні—живе поверх 37 мільйонів! Тобто: 80.4% всієї нації. Заселяють вони там поверх 750,000 кв. кілометрів, а саме:

1—в СРСР—а) в УРСР на площі 451,584 кв. кілометрів—26 мільйонів, густотою 80.1%; б) на українських землях, одрізаних до Рос. Соц. Федер. Сов. Респ., а саме: в Курщині, Слобожанщині, Донщині й Криму на площі 125,270 кв. кілометрів—2 мільйони, густотою 43.2%.

2—в Польщі—а) на Волині й Поліссі на площі 56,249 кв. кілометрів—поверх 2 мільйонів, 78%; б) в Галичині 55,300 кв. кілометрів—поверх 4 мільйонів, 65%; в) в Холмщині й Підляшші 25,588 кв. кілометрів—0.7 мільйонів, 60%.

3—в Румунії—а) в Бесарабії на 10,000 кв. кілометрів—поверх 0.5 мільйонів, 50%; б) на Буковині на 5,300 кв. кілометрів—поверх 0.5 мільйонів, 66%.

4—в Мадярщині—на Карпатській Україні на 14,764 кв. кілометрів—поверх 0.7 мільйонів, 63%.

Всього населення на зазначеному просторі 53 мільйони.

Коли до цього додати Кубанщину й Північний Кавказ, що є натуральним продовженням українського розселення, де 2 мільйони українців посідають 145,673 кв. кілометрів при густоті 61.5%, то будемо мати, що територія українського компактного розселення охоплює коло 900,000 кв. кілометрів, з населенням в 58 мільйонів, серед яких українців 40 мільйонів, що заповнюють поверх 82,000 сел та 623 міст.

Окрім того існують великі українські колонії в СРСР: 1) на Волзі коло пів мільона, з густотою до 91%; 2) в Казакстані коло мільона, з густотою до 91%; 3) в Сибірі на кордоні з Монголією поперх мільона, з густотою до 81%; 4) на Зеленому Кліні (Примор'я) в заплілю Владівостока коло пів мільона, з густотою до 72%.

Еміграції української вважається в Європі (Польщі, Чехії, Словаччині, Югославії, Румунії, Болгарії, Німеччині та Франції) поперх 200,000, а в Канаді поперх пів мільона, в СДПА коло того.

Головним гніздом української нації є територія, що підлягає СРСР та Польщі. Там її 43 мільони або 93.6%. З того в УРСР 26.3 мільонів або 57.1%, а в усьому СРСР 36 мільонів або 78.4%. У Польщі ж 7 мільонів або 16.2%. В Румунії ж тільки 1 мільон або 2.4%, а в Мадярщині 0.7 мільона або 1.5%.

В СРСР українці займають 3.8% простору та складають 20% населення його, а в Польщі 33.3% простору та 20% населення.

Українська етнографічна територія займає 7.5% всієї Європи, друга по величині після Росії; більше польської й румунської разом взятих. Сама територія УРСР займає п'яте місце в Європі.

Український народ складає 2.3% населення всього світу; 8.12% населення Європи і 21.4% усіх слов'ян. По своїй кількості українці займають 10 місце в світі, третє в Європі і друге серед слов'ян.

Після обрахунку проф. Л. Шрамченка на 1941 рік серед українців буде мужчин, здібних до зброї в віку від 18 літ до 55 літ 7.9 мільонів, тоді як Англія матиме лише 6.5 мільонів, а Франція 5.1 мільонів. Німеччина ж матиме 9.6 мільонів, Японія 9.8 мільонів, а Італія 7.7 мільонів. СДПА матимуть 16.5 мільона. Отже: боева сила української нації більша, ніж у Англії або Франції й рівняється силі Японії або Італії.

"Козацький військовий рух" не вмер серед українського народу.

Боеві здібності українців посвідчуються такими фактами: 1) гвардія московських царів комплектувалася переважно з українців, бо вони витривалі, сміливі, завзяті та дисципліновані; 2) австрійський цар Франц Йосиф II назвав галицьких українців "тирольцями Схо-

ду", а тирольці визначалися якраз військовими здібностями; 3) українське населення в 1918-1920 роках визначилося безліччю повстань проти німецької та большевицької окупації; 4) 900 Січових Стрільців розпочали повстання проти 300,000 німецької окупаційної армії на Україні 1918 року; 5) 6,000 вояків української армії під проводом ген. М. Омельченка-Павленка здештовані тифом, без належного постачання поживою, одежею й зброєю, протягом шістьох місяців у зимі боролися з трьома арміями—большевицькою, польською й денікінською; 6) "Чудо на Вислі", як свідчить французький генерал Форє, спричинив відділ української армії під проводом ген. Марка Безручка, який не пустив большевиків у Галичину, а внаслідок того між правим крилом большевицької армії, від якої поляки втікли аж у Варшаву, та лівим, яке розбилося об опір української армії на ріці Збручі, стався розрив, у який потім кинуто нові польські сили, які вдарили большевикам у спину й відогнали їх від Варшави.

Нарешті боєвий порив на Карпатській Україні. Ледво сформована й незброєна Карпатська Січ поставила героїчний опір мадярській навалі. Голими руками. А коли би така армія дорвалася до доброї зброї?

Як український народ змобілізує свої сили? Сьогодні сказати тяжко. Але, що він їх мобілізує й кине до рішучого бою свідчить історичний досвід. За повстання Б. Хмельницького й М. Залізняка величезна більшість українців, що служила в польському війську, перейшла на бік українців, яким помогла знищити поляків.

За царського режиму під час світової війни, здавалося, що українство цілком задавлене. Ніхто не чекав його вибуху. Все було тихо, гладко й по московськи—патріотично. Не хто інший, як С. Петлюра написав у часописі "Украинская Жизнь" найпатріотичнішу статтю, що закликала до захисту "общаго отечества." Та лиш лопнуло самодержавіє, як Укр. Центр. Рада після свідчення совітської літератури ("1917 год на Киевщине") мала вже через два місяці на своїм боці в супереч розпорядження Російського Тимчасового Уряду поверх 50,000 війська на Україні, а на український військовий зїзд прибуло поверх 2,000 делегатів, які представляли поверх мільона українських вояків на фронті.

Повстання проти німецької окупації 1918 року зі-

брало протягом місяця більше, ніж стотисячну українську армію лише навколо Києва.

Національна свідомість після 1917 року надзвичайно зросла. Спортові організації в УРСР, Польщі та інших містах значно підготували українську молодь морально й технічно до боротьби за самостійність. Сьогодні єсть не менше ста тисяч молодих осіб, що пройшли школу виховання в тих чи інших спортових товариствах.

Найближчий взірець української мобілізаційної здібности—Карпатська Україна. Протягом кількох місяців непевного тяжкого становища вона все таки згуртувала військову силу, що стала до збройного опору мадярській навалі. І бойовий дух її значно перевищував дух багатьох старих, великих і добре озброєних армій.

Не треба також забувати, що революцію 1905 року розпочали українські матроси на панцирнику “Потьомкин”, а революцію 1917 року також українці, якими були комплетовані волинський та литовський полки, що перші вийшли на вулицю під проводом українських соціал-демократів Авдієнка й Гайдая.

Сучасні режими, що панують на Україні, не всіли знищити українського народу, а тим самим його руху до визволення.

Совітська влада впаде при першій рішучій сутичці зовні. Хоч як червона армія добре приправлена, але дух її непевний. Не можна вірити, щоб багато було людей, які би хотіли вмірати за тих, хто позбавив людських прав їх самих і весь народ. В рішучу хвилину кожна людина шукає оправданя для ухилення від великого ризику. Почуття національного протесту цілком оправдує утечу з армії гнобителя. Навіть елементи, що не мають українського патріотизму, але родилися на Україні, використовують свою приналежність до України, щоб не бореться за її гнобителя.

Так було, так і буде. Року 1648 українці з польських полків переходили до Б. Хмельницького, 1768 року з польських полків до Залізняка й Гонти, 1917 із російської армії до М. Грушевського й В. Винниченка, 1918 року з полків П. Скоропадського до полків Української Директорії й С. Петлюри. Так само одійдуть вони з червоної московської армії та з армії польської до української, яка повстане в боротьбі за самостійність України.

Перебуваючи в стані бездержавности, безправности,

упослідження й визиску український народ невпинно мріє про своє визволення. Почуття це поглиблюється репресіями, які лише збільшуються, та спогадами, як про стару державну традицію, так і недавнє минуле—державну незалежність в 1917-1920 роках та спогади державного будівництва на Карпатській Україні.

Не зажили ще рани тих, хто втратив у боротьбі своїх батьків, братів, синів. Не забуто тих, що пішли на еміграцію. Память про них живе в народніх масах, як про кращих носіїв ідеї народньої свободи й державної незалежності. Страшно свіжою ще раною є колективізація, яка нагадує про сотні тисяч а може й мільони працьовитих людей, вигнаних на Соловки, та в ріжні інші ізоляційні табори, де замучені примусовою працею та голодом.

Стискаються серця навіть у тих, кому пощастило "приспособуватися" до колхозів, коли вони згадують про своїх розстріляних, арештованих, побитих, вивезених дітей, батьків, братів, дітей. Як забути карні совіські експедиції "за хлібом?" Як забути "пацифікацію" в Польщі? Як забути малярське насильство? Адже вони зачепили живі почуття не одиниць, а великих мас. І то невинних.

Не треба спеціальних дослідів настрою українських мас. Досить знати хоч трохи психологію звичайної нормальної людини, щоб уявити собі, який настрій може бути серед українців, у людей обезправлених, поневолених, ограблених, побитих. Такі факти, як масові розстріли, насильства, ганьба не забуваються й не переживаються. Навіть люди, що досягли при існуючих режимах СРСР, Польщі, Румунії й Мадярщини деякого особистого добробуту не можуть забути природного огірчення на тих, хто одібрав у них батьків, братів чи дітей; хто змусив їх пережити муки страти любих їм істот, приниження, ганьби, вимушеного плазування. Можна терпіти й штучно приховувати свої огірчення й болі, але не можна їх позбутися, не можна забути. Кожної відповідної хвилини все це придавлене й приховане почуття невдоволення й злоби прорветься стихійно.

Відсутність будь якого морального звязку між українським суспільством та владою СРСР, Польщі, Румунії й Мадярщини занадто очевидна, щоб треба було її доказувати.

Існування в СРСР українських комуністів, що славолюблять сучасну владу, а також певної групи польських "угодовців" у Галичині й на Волині цілком зрозуміло. Зв'язаний і поневолений національний організм вишукує всякої можливості, щоб не згинуть. Але це не задовольняє його нормальних потреб, а змагання задовольнити їх ніколи не завмірає.

Про ворожі відносини між владою СРСР та населенням України свідчить сама влада, оповідаючи про невпинні "чистки" й розкриття всяких таємних організацій, як "Союз Визволення України" (1926), організація Української Партії Соціялістів-Революціонерів (1934), різні групи "петлюрівців", "куркулів", "шкідників", "націоналістів", "саботажників", "шпиків", "германofilів" і т. п.

Комуністична Партія України розкладається по національній лінії. Стовпи українського комунізму, що помогали Москві усувати демократичну владу, завойовувати Україну, зникають. Одних московська влада вислала з України не відомо куди, як Шахрай, Шумський, Авдієнко; других—розстріляла, як Конор-Палащук, Крушельницький, Західний; треті самі застрілились, як Хвильовий, Скрипник, Любченко, а четверті просто не відомо де ділися, як Бондаренко, Балицький і т. п.

Не треба забувати, що Шумський і Скрипник були народними комісарами СРСР, а Любченко й Бондаренко—головами ради народніх комісарів УРСР, а Балицький—головою ГПУ України. Коли такі стовпи комуністичної влади винищуються за "націоналізм", то що вже говорити про звичайну масу.

Коли до того додати, що за "націоналізм" розстріляно 8 високих урядовців Вірменської Республіки, значну кількість вищих урядовців Кіргізьської Республіки та Грузинської, всю раду наркомів Туркестану, арештовано голову Теджикістанської Республіки, застрілився голова Білоруської Республіки,—то стане ясно, які відносини існують між владою СРСР та окремими народами.

Українська молодь, що пройшла через комуністичну школу, найбільший ворог совітської влади. В школі вона вчила, що УРСР є окремою республікою, яка може навіть відділитися, а в житті бачить, як всі посади в Україні обсаджуються після наказів з Москви неукраїн-

ськими елементами. А чому ж її відпихають? До того ж її дратує сучасний курс "совітського патріотизму", який в свою основу поклав патріотизм московський: величається руська культура, московська традиція і т. д.

Щоб усвідомити собі сучасні настрої українського народу в СРСР, досить пригадати, що за царського режиму обрізаний цензурою "Кобзар" Т. Шевченка будив масово національну свідомість, підбадьорював до боротьби. Тепер цей "Кобзар" ходить вільно по руках майже повний. Читається навіть в школах. А від "Кобзаря" недалеко вже й до історії М. Грушевського, а від М. Грушевського до Укр. Центр. Ради і т. д. За царського режиму в Києві під час проклинання в Софійському соборі гетьмана Мазепи, що робилося з наказу царя Петра I щороку в піст, українська молодь збиралася вислухувати ті проклони, щоб набратися завзяття для продовження Мазепиного діла—відділення України від Московщини. Сьогодні в Україні народ розуміє все навпаки супроти того, що каже влада. Що влада гудить те народ уважає своїм. Героями сучасної української комуністичної молоді суть не Постишеви й Сталіні, а хтось інший—українські патріоти.

Про відносини українського суспільства до польської влади свідчить українська преса в Галичині. Спроба "нормалізації", тобто: порозуміння з владою не вдалася. "Пацифікація" в кінці 1930 року та на початку 1939 року показує, що спокою в Галичині не має.

Вибори до сойму на Карпатській Україні показали, чого хоче український народ на Карпатщині—свободи й демократичної влади. Не зважаючи на всі розмови про "нацизм" та його впливи, до сойму Карпатської України ча 32 послы не пройшло навіть 5 "нацистів", а все старі демократичні працівники; найбільше соціал-демократи.

Насильне бруталне захоплення Карпатської України мадярами викликало збрйний опір молодого республіки. Ні чехи, ні словаки до збрйної боротьби не стали, а українці стали, хоч з Берліну їм було сказано, щоб даремно не проливали крові. Єдині українці збрйно захищали свою свободу. Це свідчить про загальний настрій українського народу. Де би тільки він дістав зброю, там би боровся. Краще загинути в боротьбі за волю, ніж гинути рабом—такий український загальний настрій.

До Українського Громадянства СПДА й Канади

Сучасна хвиля вимагає найширшої й найдокладнішої інформації всього світу про український народ та його визвольні змагання.

З цією метою видали ми книжечку проф. Н. Григоріва "Підстави Української Незалежної Політики" і підготовляємо видання її в англійській мові.

Думаємо також видати ще кілька подібних публікацій в українській і англійській мовах про становище, потреби й змагання українського народу.

Не маючи на то спеціальних засобів, звертаємося до всіх українських громадян СПДА й Канади з проханням допомогти нам своїми пожертвами на цю ціль, хто скільки може.

Хто уважає, що такі відомости, як подано в книжечці "Підстави Української Незалежної Політики", треба ширити серед українців і чужинців, нехай допоможе нам в міру своїх сил.

Імена всіх жертводавців будуть надруковані на перших сторінках всіх книжок, які будуть видані на зібрані кошти.

Нехай залишиться для історії свідоцтво, що в час, коли треба було обстоювати права українського народу й організувати сили для віднови української самостійності, соборної, народоправної й господарсько-забезпеченої держави, згадані громадяни помогли цій великій справі своєю жертвою. Цим способом кидали свій голос за державно-національне й соціально-економічне визволення України.

Нехай це буде свідоцтвом їх співчуття українському народові та їх політичної зрілості. Нехай залишається пам'яткою для майбутніх поколінь, хто в сей час не лише словами, а й жертвою виявляв любов до України та тривогу за її долю.

Видані книжки треба найшвидче розпродувати, щоб за виторговані гроші видавати нові.

Пожертви й замовлення на книжки присилайте на адресу Видавничого Комітету Українців міста Дітройт.

За Видавничий Комітет:

Іван Бек

Тома Хруставка

Теодор Лата

Address: Ukrainian Publishing Committee
6600 McGraw Avenue, Detroit, Michigan.

З Друкарні Укр. Видавничої Спілки "Космос" в Дітройт